

A VASZARI NAPSUGÁR ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ

2. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

- 2.1. Az intézmény adatai
- 2.2. Humán erőforrás alakulása

3. ÓVODAKÉP

- 3.1. Óvodánk sajátos arculata
- 3.1.1. Vaszari Napsugár Óvoda

4. GYERMEKKÉP

- 4.1. Küldetésünk
- 4.2. Pedagóguskép
- 4.3. Szülőkép

5. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI

- 5.1. Nevelési alapelveink
- 5.2. Nevelési célkitűzéseink

6. NEVELÉSÜNK RENDSZERE

7. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

- 7.1. Egészséges életmód alakítása
- 7.1.1. Egészségfejlesztő program
- 7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- 7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- 8.1. Személyi feltételek
- 8.2. Tárgyi feltételek
- 8.3. Az óvodai élet megszervezése

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

10. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- 10.1. A játék
- 10.2. A játékba integrált tanulás
- 10.3. Verselés, mesélés
- 10.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- 10.5. Rajzolás, mintázás, kézimunka
- 10.6. A mozgás
- 10.7. A külső világ tevékeny megismerése
- 10.8. Munka jellegű tevékenységek
- 10.9. A tevékenységben megvalósuló tanulás
- 10.10. A nevelőmunka tervezésének, ellenőrzésének, értékelésének elvei
- 10.11. A gyermek fejlődésének nyomon követése

11. ÜNNEPEK

12. GYERMEKVÉDELEM

13. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

14. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

15. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

*„Gondolom gyűjtök én egy kicsike lángot,
S ha ti mindannyian élesztgetitek,
Istápoljátok, lehet, hogy az egész világot beragyogja fénye...”*

(Dürer)

1. BEVEZETŐ

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Gyermekeinket önfeledt szabad játékkal, sok mesével, verssel, énekes játékokkal – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - cselekvő tanulással vezetjük a gyermeki személyiségük kibontakoztatása felé.

Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonság kialakítását, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartását az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Gondoskodó védelmet, családi nevelést kiegészítő szerepet vállalunk a gyermekek óvodai nevelésében. Figyelmet fordítunk az egészséges életmódra nevelésre és a környező világ megismerésére. Fontosnak tartjuk a nevelő tevékenységünk egészében az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, fejlesztését a beszélő környezettel - helyes minta és szabályközvetítést.

2. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Óvodánk 2017. szeptember 1-től Vaszari Napsugár Óvoda néven önálló intézményként működik. Jogelőd intézményünk: Takácsi Bóbita Óvoda (OM:036903)

Pedagógiai programunk a jogelőd intézmény Pedagógiai programjának adaptációja.

Fenntartónk: Vaszar, Gecse Óvodafenntartó Társulás

Az Alapító okiratot a Vaszar, Gecse Óvodafenntartó Társulás 3/2017.06.01. sz. határozattal fogadta el.

2.1. Az intézmény adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Vaszari Napsugár Óvoda

Fenntartója és felügyeleti szerve: Vaszar, Gecse Óvodafenntartó Társulás Társulási Tanácsa

Az intézmény alapítója: Vaszar, Gecse Óvodafenntartó Társulás

Alapító okiratának száma, kelte: Vaszar 1/VG/2017. (2017.VI. 01.)

Működési körzete: Vaszar, Gecse községek illetékességi területe

Csoportszáma: 2

Férőhelyek száma: 50 fő

Óvoda neve: Vaszari Napsugár Óvoda

Címe: 8542 Vaszar, Fő u. 16.

Tel./fax.: 06/ 89/ 355-450

Az óvoda vezetője: Rasekné Kovács Andrea

E-mail címe: vaszariovi@gmail.com

Az óvoda óvodapedagógusai: Rékasi Ferencné (a vezetőt távollétében helyettesíti)

Németh Zoltánné

Nemeréné Szücs Judit

2.2. Humán erőforrás alakulása

A személyi feltételek a törvényi előírásoknak megfelelnek.

	Óvodapedagógus	Ebből	Dajka	Pedagógiai asszisztens	Csoportok száma
Vaszar	4	1 intézményvezető	2	1	2

A dolgozók képzettségével kapcsolatos adatok

Pedagógus munkakörben foglalkoztatottak

S.sz	Név	Munkakör	Képzettség, iskolai végzettség	Másoddiplomás képzés megnevezése, szakterület	Szakvizsga
1.	Nemeréné Szűcs Judit	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola	Fejlesztő, differenciáló pedagógiai területen szakvizsgázott pedagógus	X
2.	Németh Zoltánné	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola		
3.	Rasekné Kovács Andrea	intézményvezető	óvodapedagógus főiskola	közüoktatás-vezető szakvizsga nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus	X
4.	Rékasi Ferencné	óvodapedagógus	óvodapedagógus főiskola	hitoktató közoktatás-vezető szakvizsga	X

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak

S.sz	Név	Munkakör	Iskolai végzettség	Szakirányú végzettségű
1	Bokodi Imréné	dajka	érettségi	
2.	Istenes Lászlóné	dajka	szakmunkásképző	X
3.	Baranyai-Kovács Kinga	pedagógiai asszisztens	érettségi	

Óvodáink tágas épületekkel és udvarral rendelkeznek. Helyiségeink otthonosságot tükröznek. Gazdag tárgyi környezettel vesszük körül a gyermekeket, amely meleget, biztonságot, esztétikai élményt nyújt számukra. Udvaraink szépen parkosítottak, a játékon kívül sokféle tevékenységnek színterei: torna, mozgás, természeti megfigyelések, manuális foglalkozások, óvoda-család közös rendezvényei. Óvodánkban a 2009-es évben sikerült kicserélni az udvari játékokat, így nemcsak egy teljesen felújított épület, hanem egy új játszóudvar is várja a gyerekeket. Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú, **szabad játékra** épülő személyiségfejlesztést, a lehetőség kínálta természeti és társadalmi **környezetünk** megismerését, védelmét. Elengedhetetlennek tartjuk az óvodai nevelőmunka minden területén a kommunikációs - anyanyelvi - nevelés fejlesztését. Élményszerű óvodáé a jövő. Olyan tevékenységet biztosítunk gyermekeinknek, amelyet szívesen végeznek, olyan szokásokat alakítunk ki, amelyre építhetjük az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. A szabad játékot,- mint a gyermek alapvető tevékenységét – kiemelten kezeljük. A szokásokat, a helyes magatartási formákat derűs, szeretetteljes légkör biztosításával alakítjuk ki, ahol a gyereket biztonság, szeretet, bizalom, tisztelet, elfogadás, megbecsülés, gondoskodás övezi.

3. ÓVODAKÉP

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
Ha terved egy életre szól – embert nevelj !”

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Célunk, hogy olyan óvodai légkört teremtsünk, ahol gyermekeink jól érzik magukat, ugyanakkor az óvodáskor végére rendelkeznek az iskolára alkalmasság jellemző jegyeivel. Olyan tevékenységeket, szokásokat helyezünk előtérbe, amely a gyermek számára természetes, amelyeket szívesen végez, amelyre a készségfejlesztést, a tanulást alapozni lehet.

Ennek megfelelően a játékot - mint a gyermek alapvető tevékenységét, s mint a nevelés legfőbb eszközét - kiemelten kezeljük. A szabad játékban való ismeretszerzés fontossága, a gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő tevékenységek kiemelkedő szerepe áthatja az egész óvodai életünket. A szabályokat és szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy a gyermek természetes módon elfogadja azokat.

A helyes magatartási formákat, szokásokat nem tiltással alakítjuk ki, hanem együtt élő derűs, szeretetteljes légkörrel, amelyben a gyermek szabadon mozoghat, ahol gondoskodás és szeretet veszi körül, hisz óvodai nevelésünk befogadó, minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosít.

A többféle észlelés erősíti az ismeretanyag elmélyülését, az ismeret rögzítését, segíti a képességek kibontakozását. Óvodánkban emellett hangsúlyt kívánunk fordítani a környezet védelmére, szeretetére nevelésnek. A népi kultúrával, hagyományokkal való ismerkedés nyelvi kultúránk ápolását, hazánkhoz való kötődésünk erősítését segíti elő.

3.1. Óvodánk sajátos arculata

Óvodáink arculatának kialakításában fontos szerepet kap az óvónő. Modell értékűnek kell lennie a gyerekek számára, hiszen a gyerekek utánzó hajlamuk révén mintát követnek, utánzással tanulnak. Ők formálják a gyermek tevékenykedő, megismerő kedvét, jó közérzetét, tanuláshoz való viszonyát, magatartását. Nagyon fontos az **óvónő és a gyermek, dajka és gyermek, gyermek és gyermek** közti jó kapcsolat kialakítása.

Meghatározó a felnőttek egymással való munkakapcsolata is. Biztonságot, megnyugvást, derűt, kell árasztani a gyerekek felé beszédkapcsolatokkal, kommunikációval, egymás emberi értékeinek tiszteletben tartásával. A felnőttek beszédét, viselkedését a gyermek beépíti saját kapcsolatrendszerébe.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda családi, biztonságos légkörének megteremtéséről a magas szintű szakmai felkészültséggel rendelkező, gyermekszerető alkalmazotti közösség gondoskodik. Nevelési elveinkben, az óvoda berendezésében, képében egység- és egyedi vonások együttesen érvényesülnek. A gyermekek személyiségfejlesztésében figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a különbségeket. Az óvónő feladatát a gyermeki szükségletek, a fejlődésük törvényszerűségei szabják meg. Óvodánk nevelőtestülete a múlt tiszteletéből táplálkozva igyekszik megfelelni a jövő elvárásainak. Ezért külsőségeinkben, nevelési-és tevékenységrendszerünkben beépül a népi, nemzeti kultúra megismertetése, a hagyományok ápolása, a környezettel, embertársaink iránti pozitív viszonyulás kialakítása. Olyan értékeket igyekszünk közvetíteni, amely a társadalom és az egyén későbbi életvitele céljából hasznosak.

Mindemellett törekszünk az ismeretek, eszközök folyamatos korszerűsítésére, az információáramlás sokszínűségének biztosítására. Nevelésünkben a szabadjátékot tekintjük legfontosabb eszközünknek. Elismerjük a család elsődleges nevelői szerepét, értékeink közvetítése mellett a közös együttműködésre törekszünk

3.1.1. Vaszari Napsugár Óvoda

Vaszar Veszprém megye északi részén, a Pápa – Győr vasútvonal mentén terül el.

Nevére vonatkozóan bizonyosat nem tudunk. Valószínű, hogy a honfoglaló magyarok ezen a helyen megtelepedtek.

Vaszar község gyönyörű környezetben fekszik. Temploma a házak fölé emelkedő domb tetejére épült. 14 utcája kanyarog a völgyben.

Valamennyi családnál jövedelem kiegészítésként állattartással is foglalkozkodnak az emberek. A községet félkörben erdő veszi körül.

Óvodánk a község központjában, a Művelődési Otthonnal szemben, az orvosi rendelő mellett épült 1977-ben.

A viszonylagos anyagi jólét lehetővé tette a fiatalok számára a szép, tágas, komfortos lakóházak építését, ami a többgenerációs családok szétbomlását eredményezte. Jogos igényné vált az óvodai ellátás biztosítása.

Vaszon 1977-1983-ig két csoportos óvoda működött. A növekvő gyermeklétszám miatt 1983-tól- szülői összefogással – 3 csoportos óvodává bővült a meglévő épület.

Sajnos a gyermeklétszám csökkenése miatt 2012/13. nevelési évtől már csak két csoportban foglalkoztatjuk a gyermekeket.

Szerencsére hatalmas – 2 szintű – udvaron tevékenykedhetünk gyermekeinkkel.

Az év minden szakában sok- sok mozgásos tevékenységre tudjuk használni.

Biztonságos, szép új udvari játékok segítik a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését, a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Óvodánkban osztott csoportokat alakítunk ki – ami a gyermekek életkori összetételétől függően változó lehet. / kis-középső csoport, nagy-középső csoport /

Mindkét gyerekcsoportnak külön tisztálkodó helyisége (mosdó) és öltözője van.

Törülközőt az óvoda biztosítja a gyerekek számára, tisztítását a dajkák helyben végzik.

Nevelőmunkánkat két szakképzett dajka segíti.

Óvodánk saját konyhával rendelkezik. A konyha a Vaszari Napsugár Óvoda részeként működik 2017. év szeptemberétől. A munkáltatói jogokat az intézményvezető gyakorolja.

A rászoruló családok gyermekeinek ingyen, illetve kedvezményes étkezést biztosít az önkormányzatunk.

Óvodánk külső szakembere a logopédus, aki heti két órában foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyerekekkel. Munkáját nyelv- és beszédfejlesztő kolléganőnk segíti.

Óvodánk nyitva tartása a szülők igényei és fenntartó engedélye alapján szerveződik. Napi 10 órát vagyunk nyitva. (reggel 6.30 – 16.30 óráig)

Az Európai Unióhoz való csatlakozás új kihívásokat közvetít felénk. A szegregáció helyébe az integráció lépett s megjelent a kompetencia alapú nevelés is. Többször módosult a közoktatási törvény, majd megjelent a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről.

Az intézmény külső-és belső környezetében is eltérések jelentkeztek. Több a körzeten kívüli jelentkezők száma. A családok szociális helyzete, annak ellenére, hogy több a foglalkoztatott szülő, romlott. A társadalomban és a családban értékválság tapasztalható. Nőtt a hátrányos helyzetű gyerekek száma. A jelentkezők közül a fiúk aránya magasabb.

4. GYERMEKKÉP

„Keresem minden gyermek titkát, és kérdezem: hogyan segíthetnék abban, hogy Önmaga lehessen.”

(Janusz Korczak)

- Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, **szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben** is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy minden gyermek egyformán **magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben** részesüljön, s meglévő **hátrányai csökkenjenek**. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Értékek, melyeket elvár a társadalom:

- változásokra, fejlődésre való nyitottság, rugalmas alkalmazkodás képessége,
- kritikus gondolkodás, döntésképeség,
- konfliktuskezelő képesség,
- a környezet alakítása, védelme, a környezettudatos magatartás formálása
- a kultúra, a szülőföld ismerete, védelme,
- a technikai és tudományos fejlődés követése,
- együttműködésre való hajlandóság,
- tolerancia.

Olyan gyermekeket szeretnénk óvodánkban elengedni, akik rendelkeznek a humanista értékek alapjaival, kreatív, érdeklődő, együttműködésre, teljes életre képesek, akik alkalmazható tudás és képességek birtokában kezdenek el az iskolai éveket.

Segítjük az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek-ellátását is.

4.1. Küldetésünk

A gyermekek egyéni képességeit felfedezve és megismerve, az eltérő fejlődés ütemét figyelembe véve, meleg, befogadó légkörben, változatos tevékenységek biztosításával, korszerű szemlélettel, a személyiségük kibontakoztatása, pozitív irányú fejlesztése.

Nevelési programunkkal olyan értékeket szeretnénk átadni, melyben minden partnerünk jól érzi magát, ezáltal aktív részese a megvalósításának.

Óvodánk a családi élet kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges, biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatot. Figyelembe veszi a gyermekek és családok eltérő hagyományait.

4.2. Pedagóguskép

*„A gyermeket tisztelettel kell fogadni,
szeretettel kell felnevelni
és szabadságban kell elengedni.”
(Vekerdy T.)*

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, kísérletező, toleráns, bátorító, a gyermekek szükségleteire építő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

4.3. Szülőkép

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét, aki programunkat, elképzeléseinket ismeri, elfogadja értékeit, a gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő, elfogadja a „másságot,” tevékenyen vesz részt óvodai életünkben, pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI

5.1. Nevelési alapelveink

- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- A gyermek életkorának, fejlettségének megfelelően olyan sokszínű, változatos tevékenységek biztosítása, amelyek kielégítik testi és lelki szükségleteiket.

- Az óvodai nevelésben megjelenhetnek különböző – köztük az innovatív-pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermekek érdekének védelmében tartalmaz.
- A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- A kialakult pedagógiai értékek megőrzése.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.

A pedagógiai gondolkodásunkat meghatározza:

- ❖ A humanizmus és pedagógiai optimizmus
- ❖ Tudatosság, szeretet, bizalom, elfogadás, megbecsülés, tisztelet elve
- ❖ Az egyéni sikerekbe és a kollektívizmusba vetett hit
- ❖ A különbözőség toleranciája, kölcsönös tisztelet
- ❖ Nemzeti identitás érzésének közvetítése
- ❖ Esélyegyenlőség biztosítása, a hozott hátrányok kompenzálására

5.2. Nevelési célkitűzéseink

Céljainkat elsősorban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja határozza meg, ezzel összhangban célunk a

➤ **Sokoldalú harmonikus személyiségfejlesztés.**

Boldog, szabad, élmény– és tevékenység gazdag óvodai élet biztosítása, mely az óvodát óvodának őrzi meg, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Lehetővé teszi és segíti a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

➤ **Identitástudat alakítása** a néphagyomány és kismesterségek elemeinek átadásával.

Életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése.

➤ **Kommunikáció és szocializáció fejlesztése** a drámajáték alkalmazásával.

A gyermekek egészségvédelme, egészségmegőrzése, egyéni szükségletek kielégítése.

Érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtése.

Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása.

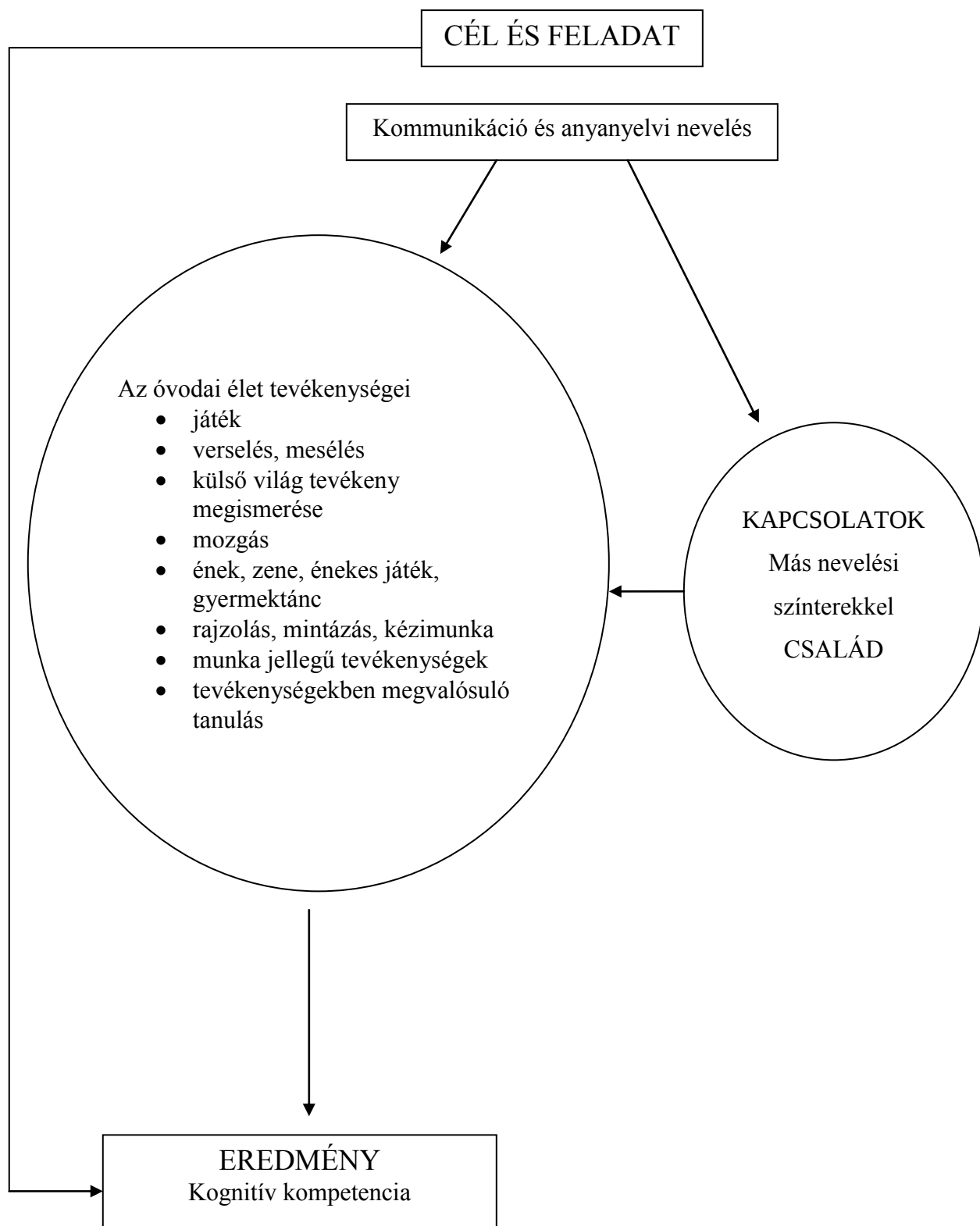
➤ **A tevékenységekben** megvalósuló folyamatos tanulást támogató környezet megteremtése - az iskolai átmenet megkönnyítése.

- Az óvónői munka tudatosságának, tervszerűségének, játékosságának érvényesülése.
- Egymás tiszteletben tartása a különbözőség elfogadása.

➤ **A természet** mély szeretetére és védelmére, megőrzésére nevelés

- Az önálló véleményalkotás, egyéni képességfejlesztés gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

6. NEVELÉSÜNK RENDSZERE

7. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

„ Az óvodai nevelés **feladata** az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

az egészséges életmód alakítás,
az érzelmi , az erkölcsi és a közösség nevelés
az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. „
/ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 363/ 2012. XII.17./

Célunk: az egészséges életmód-igényének megalapozása, a gyermekek testi és lelki fejlődésének elősegítése.

7.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód szokásai az emberi kultúra része. Ezért elengedhetetlen ezek megismertetése.

Területei:

- Testápolás (az esztétikus megjelenés alapjai)
- Egészséges táplálkozás, kulturált étkezés, terítés (otthon, vendégségben, étteremben)
- Szabadidő egészséges eltöltése (mozgás, kirándulás, séta)

A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

Főbb feladataink:

- a gyermekek gondozása, testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- harmonikus, összerendezett, nagy és finommozgások fejlesztésének elősegítése,
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés a betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet,
- a környezetvédelmi-, megóvási szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, pedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

- **Mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése**

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára fontos feladat. Ezért minden nap alkalmat teremtenünk rá. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. Gyakran szervezünk sport- és ügyességi játékokat. Ennek egyik módja a mindennapi testnevelés, másik, a kötelező testnevelés foglalkozás, melyekről bővebben a program tevékenységformái c. fejezetében írunk.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

- **Gondozás, testi-lelki szükséglet kielégítése**

Elemi feladatunk, hiszen a jó közérzet alapfeltétele a gyermek mindennemű tevékenységének.

Gondozási feladatok: testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, pihenés.

E területek az egészségmegővés alapjai, amit tudatosítunk nevelésünk során. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat. Mivel minden gyermek máshol tart a fejlődés területén, erről szülői kérdőíven tájékozódunk, anamnézist veszünk fel, s erre építjük a segítségnyújtás módját, mélységét. A gyermekek fejlődését évente diagnosztizáljuk.

A **gondozási feladatok** intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet lehetőleg ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a beszkotatás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül. A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe.

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a **táplálkozás, az étkezés**. Lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezésnek. Kiküszöböljük a várakozási időt. A konyhával a változatos étrend érdekében folyamatosan konzultálunk. A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket. A szülők bevonásával biztosítjuk a gyümölcs mindennapos fogyasztását.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Az **öltözködés** során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a **napi pihenés**. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, nyugalom, kényelmes ruházat. Gyermekeink pizsamában alszanak, melyet a szülők hoznak az óvodába. A szülők gondoskodnak az ágynemű mosásáról, a lepedő, kispárna beszerzéséről.

- **Egészségvédelem, edzettség**

E feladatok közé soroljuk: a baleset megelőzését, higiénés szabályok betartatását, fertőző betegségek, egyéb rendellenességek megelőzését, pszicho higiénés egészségvédelmet, és a váratlan helyzetekre való felkészülést.

A baleset megelőzés elvei:

- ép, jó minőségű és anyagú eszközök használata,
- gyakori felülvizsgálatok, javítás,
- állandó felügyelet,
- a talaj, közlekedő utak tisztántartása,
- nagyméretű eszközök rögzítése,
- ruházat ellenőrzése,
- baleset megelőzés szabályainak betartása,
- eszközök idényjellegű használata.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata, / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre,
- szappannal való kézmosás,
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után,
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata,
- megfelelő orrfűvási technika elsajátíttatása,
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására,
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása,
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása,
- a textíliák szükség szerinti cseréje.

Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése:

- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés, zsebkendő beszerzése,
- egyéni eszközök biztosítása,
- beteg gyermek elkülönítése,
- a szülők értesítése.

Pszicho higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszégyenítéstől, / pl.: bepisilés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatkor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást,
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben,
- relaxációs gyakorlatokat végzünk,
- meghallgatjuk a problémákat,
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot,
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat,
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot,
- az agresszív magatartású gyermeket vizsgálatra küldjük,
- megszervezzük a beszédhibás gyermekek logopédiai kezelését,
- a kisebb fogyatékkal élő gyermekek elfogadtatására nagy hangsúlyt fektetünk,
- megismertetjük gyermekeinket a káros szenvedély hatásával.

Edzettség: erő, ügyesség, állóképesség fejlesztése

- a feladatok fokozatos nehezítése,
- folyamatos levegőcsere, szabad levegőn való tartózkodás,
- tornaszerek változatos biztosítása,
- tartásjavító gyakorlatok, foglalkozások szervezése,
- az úszás, egyéb mozgásos tevékenységek megszervezése,
- udvari mozgásos játékok biztosítása.

Váratlan helyzetekre való felkészülés

Mai életünkben gyermekeinkre sok veszély leselkedik. Ezek megismertetése már óvodás korban szükséges.

Ezek:

- az idegenek jelenléte,
 - az elszökés veszélye,
 - a gyermek elvesztése.
- **Egészséges környezet, eszközrendszer biztosítása**

Az egészséges életmód alakításának színterei:

- csoportszobák,
- mellékhelyiségek,
- udvar

A csoportszoba berendezését körültekintően válogatjuk meg. A bútorok megfelelnek a gyermekek méreteinek. Színharmoniót igyekszünk teremteni a dekorációban. Lehetőség szerint kiküszöböljük az allergén anyagokat. (virágpor por, madártoll) Balesetveszély elkerülése érdekében éles, sarkos tárgyakat nem helyezünk el a csoportszobában.

Sötétítő függönnyel, redőnnyel védjük gyermekeinket a tűző nap káros hatásaitól. A dekorációkat szemmagasságban helyezzük el.

A természetes fényt igénylő tevékenységeket az ablak mellé tervezzük.

Mellékhelyiségek

Mosdóban figyelünk a padló csúszásmentességére. Folyamatosan fertőtlenítjük a WC-t, mosdót. A tisztítószeret biztonságos, zárt helyen tároljuk.

Öltöző

Minden gyermeknek külön polcot biztosítunk ruháik tárolására. A gyermekek jele, neve jól látható helyen, esztétikusan van elhelyezve az öltözőszekrényen.

Az udvar

Udvarunk változatos tevékenységre alkalmas. Eszközeink megfelelnek az európai uniós normáknak. Folyamatosan ápoljuk, szükség szerint javítjuk azokat. Az udvaron mindig biztosítunk megfelelő számú felnőtt felügyeletet. A homokozót kétfévente felújítjuk, a homokot évente fertőtlenítjük, lehetőség szerint a homokot kétfévente cseréljük. Tavasztól-őszig a karbantartó kétnaponta felásza, locsolja.

Az udvaron ivókút van. Külön udvari WC-vel, mosdóval nem rendelkezünk. Az udvar területei: betonos és füves, árnyékos és napos részek.

A kerti munka eszközei gyermekméretűek, külön zárható helyen vannak elhelyezve.

Az óvoda feladata az egészségvédelem terén:

- a szűrővizsgálatok előkészítése, lebonyolítása,
- az orvossal, védőnővel való kapcsolatalakítás rendjének kidolgozása,
- fogászati szűrővizsgálatok, felvilágosító foglalkozások megszervezése,
- iskola alkalmassági vizsgálatok megszervezése,
- egészségnevelő, pszichológiai előadások szervezése a szülők számára,
- a Nevelési Tanácsadóval való kapcsolat megszervezése,
- logopédiai foglalkozások biztosítása,
- az óvoda helyiségeinek és udvarának közegészségügyi ellenőrzése, a hibák elhárítása,
- az étkezés higiénijának, minőségének ellenőrzése,
- a fertőző megbetegedések esetén szükséges intézkedések megtétele,

A család bevonásának lehetősége:

- eszmecsere, tapasztalatok kölcsönös átadása az egészséges táplálkozás terén,
- új ételek, receptek ajánlása,
- gyümölcsök, zöldségek folyamatos biztosítása,
- a szokások, viselkedési formák közös alakítása,
- tisztálkodási eszközök biztosítása,
- kiránduláson való közös részvétel,
- játékszerek, eszközök javítása,
- megfelelő ruházat biztosítása,

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ Önállóan használják a zsebkendőt.
- ❖ Önállóan használják a WC-t.
- ❖ A tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- ❖ El tudják dönteni, mennyi ételt, italt kérnek
- ❖ Önállóan szednek, töltenek.
- ❖ Kulturáltan késsel, villával étkeznek.
- ❖ Önállóan vetkőznek, öltöznek, ha kell, segítséget kérnek
- ❖ Bekötik cipőjüket, megkötik a sálát, sapkát.
- ❖ Ruhájukat összehajtva, a kijelölt helyre rakják.
- ❖ Rendet raknak környezetükben, megigazítják ruhájukat.
- ❖ Ismerik a baleset megelőzés szabályait, azokat betartják.
- ❖ Csendes-pihenő alatt nyugodtan fekszenek, vagy alszanak.
- ❖ Szükségeiket képesek késleltetni
- ❖ Az udvaron nem szemetelnek
- ❖ Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét

A nevelés feladatai az óvodai nevelés teljes rendszerét átszövik.

Az empátia, a modellalkotás a tudatos szoktatás segítségével a kiegyensúlyozott érzelmi viszony megteremtése a gyermek és környezete között a feladatunk.

Tudjuk elfogadni a másságot. Legyen megfelelő önismeretünk, alakuljon ki óvodás kor végére a reális énkép. Kialakulását az óvónő segítse elő.

Az egészséges személyiség fejlődésének egyik fontos feltételének tartjuk az óvónő és gyermek, dajka és gyermek közti jó kapcsolat kialakulását.

Az a gyerek, aki egészséges környezetben él, sokat és szabadon mozog, odafigyeléssel és szeretettel foglalkoznak vele, egyéni adottságaitól függően óvodáskor végére alkalmas lesz az iskolai rendre, kapcsolatra, feladatra.

Egészségnevelési és környezetnevelési elvek

Az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben.

Az egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, értelmi, akarat,) tulajdonságait, és a társakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

- Óvodánk tevékenységrendszere és tárgyi környezete lehetővé teszi a gyermekek egészséges életmódra nevelését és környezettudatos magatartásuk alapozását.
- Egészségnevelésünk során hangsúlyozott a testi egészség (gondozás, edzés, mozgásfejlesztés), a lelki egészség (értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása, képességfejlesztés) és a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet segítése,)
- Az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelés funkcióját minden gyermekkel kapcsolatosan egyedi jellegűnek tekintjük.
- Pedagógiai munkánk során kiemelt a környezettudatos szemléletmód alakítása, a környezet élővilágának és értékeinek felfedeztetése, megismertetése és annak megóvására nevelés, mely lehetővé teszi, hogy környezetükben jól tájékozódó, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekeket neveljünk.

- A természet- és a környezetvédelem fontosságának megismertetése komplex cselekvés útján, felfedező jellegű játékos programok által valósul meg a napi gyakorlatban.
- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy pozitív irányba alakítsuk gyermekeink saját egészségükhöz és a természeti környezethez való viszonyát törekedve a különböző szociális, kulturális esetlegesen nyelvi hátrányok ellensúlyozására.

7.1.1. Egészségfejlesztő program

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, ebben az életkorban megszerzett ismeretek, készségek, szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják.

A gyermekek már meglévő ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, továbbberősítve vagy kioltva alakítjuk szokásrendszerüket a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés, testedzés terén. Feladatunk a gyermek testi-lelki fejlődésének elősegítése.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül és egymást kiegészíti. Ezért fontos, hogy egy környezettudatos szemléletű magatartást alapozzunk meg. Jelentős figyelmet fordítunk a szülők szemléletformálására, faliújságunkon rendszeresen megtalálhatóak a témával kapcsolatos cikkek, programlehetőségek.

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatok:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;

- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után a gyermekekről anamnézist készítünk, ezzel elindítva az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt, a testi szükségletek kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. Ezeket az adatokat a gyermekek egyéni fejlettségének nyomon követésére használt naplóba jegyezzük. A megvalósult tevékenységeknek, a gyermekekről, a csoportról írt értékeléseknek, feljegyzéseknek a csoportnapló is helyet ad.

A gyermekek gondozásának záloga az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

A fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést, biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4-ed részét az óvodában kapják, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét úgy állítja össze, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezett, és lehetőleg az egyéni szükségleteket vesszük figyelembe.

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania.

Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.

Szervezzenek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldségnapot vagy havonta gyümölcshetet.

Adjanak tanácsot, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chips-et. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.

Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleségekkel. Tegyék az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.

Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsoljanak be a napi programba alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tizórai összeállítás).

A foglalkozások során kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.

Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel.

Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával.

Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessek ezeket a teendőket.

A környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

- csapok elzárása
- folyékony szappan használata
- levegő minősége a csoportszobában
- közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hason a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket.

Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.(nyáron kalap és fényvédőkrém használata).

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön.

Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A rövid ideig tartó, szervezett séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend. Elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekeknek különböző az alvásigénye, ezért lehetőséget biztosítunk az igény szerinti csendes pihenésre vagy alvásra.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek, ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap edzési lehetőséget biztosítsunk számukra. Eerre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen napi kocogó-futó lehetőségeket. A gyermekek önmaguk döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek a víz edző hatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsoljanak.

Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás. A szervezett edzési programok maximális ideje 10-20 perc. A kondicionáló mozgások adjanak igazi felfrissülést, felüdülést a gyermekeknek.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek szinte egész napjukat kinn tölthetik. Az elkövetkezendő időkben az óvoda udvarának fejlesztésére nagy hangsúlyt kell fektetnünk.

Arra törekszünk, hogy az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész. Legyen füves, homokos, betonos rész is. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos kert. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget.

A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.

A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzük a gyermekek.

Főtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel, illetve sötétítő függönnyel védjük.

Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere.

Legyen olyan sarok, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált 'kincseket'.

Az öltöző berendezése, világítása, főtése, szellőzőtsége biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla, ahol tájékoztatást kapnak a csoport életéről, és a várható programokról.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje van.

Személyi higiéné

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

Tisztálkodási folyamat megismertetése:

- helyes sorrendiség és technika,
- egészségügyi szokások.

A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt az óvónő. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tárunk fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítjuk az önállóságot. A szülőkkal való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot teszünk. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk, ellenőrizzük a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését. A gyermekek elalvását segítjük biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítjuk. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

Az óvodapedagógus a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodunk, az óvoda fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Ezért az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések, a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségben belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék a gyermeket;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását,

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda alkalmazottai kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködése a különböző szakemberekkel /pszichológus, logopédus, gyógypedagógus konduktor stb./

Az érzelmi támaszt nyújtó nevelői háttér mellett az óvónők feladata

Főbb feladataink:

- *biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése,*
- *a gyermekek igényének megfelelő beszoktatás, napirend kialakítása.*

A gyermekek fő problémáinak okai napjainkban elsősorban a társadalmi változásokban keresendő. Ezek a munkanélküliség, az anyagi gondok, a válás, a kommunikáció hiánya, a női szerepek megváltozása, a nevelési tapasztalatok hiányossága. Teljesítmény centrikus világunk miatt sokakra jellemző, hogy gyermekeik elé olyan feladatokat, követelményeket állítanak, mely meghaladja az életkorának megfelelő képességét. E mellé párosul a TV, a mindennapok brutalitása, a rajzfilmek erőszaka. A szülők létbizonytalansága, konfliktusai szorongásai tükröződnek a gyermekek lelkében. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha szorongó, kedvetlen, érdektelen lesz, súlyosabb esetben pedig magatartási vagy tanulási problémákkal küzd.

Mit teszünk ennek kompenzálására?

- rendezett, nyugalmat sugárzó környezetet teremtünk,
- igyekszünk megteremteni az egyéni és közös beszélgetések lehetőségét,
- őszintén megbeszéljük problémáinkat, közösen keressük a megoldást,
- lehetőséget teremtünk a gyermek igényének megfelelő beszoktatásra,
- rugalmas napirendet állítunk össze,
- stabil szokás-szabályrendszert alakítunk ki,
- megismerjük a gyermek előéletét,
- szeretetünket a gyermekek felé kimutatjuk szóban, gesztusban,
- a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt alakítunk ki,

A biztonságos légkör megteremtői az óvoda felnőtt közössége. A felnőtt személyisége a gyermek számára modell!

Így az óvodában különösen elvárt:

- a csendesebb alaphang,
- életkornak megfelelő, érthető magyarázat,
- a kommunikáció és metakommunikáció összhangja,
- egyszerű, de ízléses, kényelmes öltözék,
- barátságos, őszinte, de határozott magatartás,
- az egyén tisztelete, a tisztelet elvárása,
- a különbözőség elfogadása,
- az empátia,
- a demokrácia,
- a pedagógiai-pszichológiai, módszertani szakértelem,
- a gyermek pozitív tulajdonságaira való építés,
- a fejlődés képessége,
- a konfliktusok korrekt kezelése,
- a pozitív szemlélet.

Törekszünk továbbá óvodai szinten az egységes nézetek, elvek kialakítására, betartására, egymás kiegészítésére, a kölcsönös segítségnyújtásra.

A beszoktatás

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyerek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyerekek. Lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyerekek szüleikkel ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel. A beiratkozás után a leendő szülőknek beszélgetést szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítésére.

A nyári szülői értekezlet pedig azt a célt szolgálja, hogy a szülők megismerjék az óvoda szokásait, a szabályait. Az óvónők beszoktatási tervet készítenek, minél mélyebben igyekeznek megismerni a gyermek előző életét.

A beszoktatásnak több formája lehetséges:

- anyával együtt, fokozatos beszoktatás,
- anya nélküli fokozatos beszoktatás,

A szülő maga döntheti el, melyik beszoktatási formát választja, de természetesen, ha igényli, tanácsunkkal segítjük őket. A beszoktatás időszakában, legalább három napig, mindkét óvónő és a dajka együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyerekeket. Az új gyerekek behozhatják a kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban minél hamarabb vigyék el a gyerekeket. Lefekvéskor különösen gyengédségre van szükségük. Simogatással, dúdolással igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezetjük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermeket kis ajándékokkal várjuk, ölbeli játékkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget.

A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei. Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, alapos tervezés előzi meg. Az ünnepet szimbólumok, díszítések által tesszük hangulatosabbá, vidám, felszabadult együttlétre törekszünk. Felnőttek, szülők műsorával kedveskedünk. Az ünnepet változatos tevékenységek segítségével igyekszünk érzelmileg közel hozni gyermekeinkhez.

A közösségi nevelés sikerét döntően befolyásolja a napirend kialakítása.

Erkölcsei nevelés és a közösségi nevelés

Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

Mai világunkban különösen fontos, hogy szülőként és nevelőként is megbízható értékeket közvetítsünk gyermekeink felé. Mindezek alapján úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újragondolására.

A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, utánzására. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé. Ezért az értékek átadása naponta történik, közösen éljük meg azokat. Természetesen a gyermekek életkorát figyelembe véve játékos formában, tevékenyen, eszközök segítségével, részekre bontva tesszük ezt.

A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni *érzéseiket*, tisztában legyenek azokkal. Az óvodában a felnőttek erre figyelve kezelik a különféle megnyilvánulásokat. A beszélgetések által a gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként sok szituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről.

A **helyes viselkedés** alapja az udvarias magatartás. A család erősítheti, vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat. Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek, egymásra, tisztelik a másikat, segítik a másik munkáját, közösen töltik a szabadidőt, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód.

Komoly problémát okoz a gyermekek számára, ha eltérő viselkedést tapasztalnak a viselkedés és a kommunikáció között. A viselkedésformák kialakítása során fontos, hogy mindenki kijavíthatja hibáit. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanul a gyermek. A gyermekek helytelen viselkedésének az oka, ha a felnőtt nem él tekintélyével. Minden gyermek hatalmi játékot játszik, kitapasztalja határait. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel. A gyermekek akkor érzik magukat **biztonságban**, ha a felnőttek vezetik őket, akikben megbízhatnak, tiszteletet tanúsíthatnak. Világos, egyértelmű elvárásokat kell közvetítenünk. A gyermekeket a **szabályokkal** védjük, egyben biztonságot is teremtünk számukra. A gyermekek világhoz való viszonyukat a későbbiekben meghatározza az **anyagi javakhoz való viszonyulásuk**. Tudatosítjuk, hogy az élelmiszert meg kell becsülni, hiszen mások sok munkával állítják elő. A tárgyak tiszteletét a játékok javításával, valamilyen tárgy létrehozásával segítjük elő. Rámutatunk a pazarlás következményeire is.

A gyermekcsoportban való **agresszió** gyakran megkeseríti a csoport életét. Az agresszió szerzett tulajdonság, melyet a nyugalom érdekében meg kell gátolnunk. Világossá tesszük a gyermekek, szülők számára, hogy az agresszió nem megengedett az óvoda életében. Ennek egyik burkolt formája a zaklatás, melynek megelőzése fontos feladatunk.

A megelőzés alapelvei:

- egymás tisztelete, elfogadása,
- a lányok, a gyengébbek védelme,
- tolerancia, türelem
- a bátorság fejlesztése,
- elegendő figyelem minden gyermekre.

Az erőszak további forrása a televízióban látott erőszak, az informatikai eszközök helytelen használata által. Ezt a folyamatot megfelelő szabályokkal, korlátokkal szabályozzuk. A béke megteremtése a csoportban mindannyiunk érdeke. A dicséret a legtartósabb módszer, hogy a gyermek változtasson magatartásán. A meghitt szituációk megteremtése a béke, a nyugalom egyik alapja. Ezek lehetnek: közös gyertyagyújtás, fantáziálás, a csend hallgatása, légzésgyakorlatok, stb.

Az értékek közül egyik legfontosabb a **szeretet**. „Azok a gyermekek, akik szeretet nélkül nőnek fel, testileg és szellemileg is beteggé válnak” A szeretet kifejezésének formái: figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus. A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességét. A kritika, a lekicsinylés elősegíti a negatív önkép kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata tehát, hogy pozitív megerősítéssel járuljon hozzá a gyermek egészséges személyiség fejlődéséhez. A szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető.

Óvodánk közössége igyekszik minél több élményt biztosítani gyermekeinknek az udvaron, a természetben.

Aki gyermekként játszhat a természetes anyagokkal, pozitív élményt szerez a növényekkel, állatokkal való ismerkedés során, biztosan kialakul benne a természet iránti szeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja is.

A megfigyelés, játék, segíti célunk megvalósulását.

Az értékek megismertetésének formája:

- az egyes fogalmak értelmezése,
- ellentétek keresése,
- az értékek képi megjelenítése,
- a helyes és helytelen közötti különbségek keresése, megtapasztalása,
- szituációs játékok alkalmazása.

Az értékek átadása során az óvodapedagógusok a következő feladatokat valósítják meg:

1. A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása
2. A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
3. A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
4. Az érzések átélése és kifejezése.
5. A saját tempó megengedése.
6. A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
7. Élvezettel és tisztelettel való bánásmód az étellel és itallal.
8. A pihenés és a csend átélése.
9. Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit, és vállaljuk a következményeket.
10. Mozgás, játék, kísérletek.
11. Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
12. Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
13. Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
14. A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
15. Szabályok kialakítása.
16. Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
17. A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- ❖ Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.
- ❖ Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- ❖ Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- ❖ Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- ❖ Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- ❖ A vendégeket szeretettel fogadják.

- ❖ Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak
- ❖ Elfogadják és követik az óvónő kéréseit.
- ❖ Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- ❖ A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- ❖ Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.
- ❖ A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Önismeretük reális.
- ❖ Együttműködnek a közös rendezvényeken.

7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„A szó ékszer.

Édes, ékes, békességes.

Anyám szava gyöngyös, fényes,

Átadom, mint éket, ékszert.

Izzón, égjen, ha beszélek.”

Kiss Dénes

Cél:

- Szeretetteljes légkörben a gyermekek beszédkapcsolatainak kialakítása, bővítése.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felébresztése, ösztönzése, beszédképességének fejlesztése.
- Kulturált nyelvi reagálás élethelyzetnek megfelelően.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.
- Probléma helyzetek önálló megoldására ösztönzés.
- Az eltérő fejlődési ütem felismerése, ebből adódóan felzárkóztatás ill. tehetséggondozás.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése.

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

8.1. Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
- Az óvodapedagógus munkáját segítő nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak közötti összehangolt munka elengedhetetlen
- Az sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését – amennyiben előfordul az intézményben – speciálisan képzett szakember végzi
- A migráns gyermekek ellátását – amennyiben előfordul, az intézményben biztosítanunk kell

Migráns az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyerekek a magyar gyerekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden gyermeket megillet
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek neveléséből adódó óvónői feladatok:

- Felkészülés a gyermekek fogadására
- Az érkező gyerekek empátiás fogadása

Az óvónő legfontosabb feladata a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.

- Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása a befogadó gyerekek számára.
- A más kultúrákról, vallásokról, bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása
- A migráns gyerekek segítése a magyar nyelv elsajátításában a játék eszközével

Óvodapedagógusok

Óvodánkban a nevelőmunkát 4 óvodapedagógus látja el. Az óvoda irányítását az intézményvezető végzi.

Óvónőink személyiségének jellemzői:

- nyitottság a kapcsolatteremtésre
- a gyermek tisztelete, szeretete, jogainak tiszteletben tartása,
- a másság elfogadása,
- érzelmi kötődés a néphagyományokhoz.

A dajkák, pedagógiai asszisztens

Minden csoportban egy dajka, és az óvodában pedagógiai asszisztens segíti a nevelőmunkát. Fontos feladatot látnak el a gyermekek gondozásában. Magatartásukkal, beszédstílusukkal ők is hatással vannak a gyermekekre.

Személyiségük jellemzői: kiegyensúlyozottság, gyermekszeretet és tisztelet.

Szükség szerint a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakemberrel.

8.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a Pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteinek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás-és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A tárgyi feltételek 80%-val rendelkezik óvodánk.

A tárgyi feltételek biztosíthatók:

- önerőből,
- pályázati pénzből,
- szponzori támogatásból,
- szülői hozzájárulásból,
- a fenntartó költségvetéséből.

8.3. Az óvodai élet megszervezése

Pedagógiai Programunkat részben osztott gyermekcsoportokban valósítjuk meg. Nevelési célkitűzéseinket csak maximálisan 25 fős csoportlétszámmal tudjuk maradéktalanul megvalósítani.

- Az óvodai csoportok kialakításakor figyelembe vesszük a gyermek életkorát, fejlettségi szintjét, a szülők igényeit.
- A csoportok elosztásáért az óvodavezető a felelős.

Tevékenységek tervezése, szervezeti keretei:

A tanulási folyamat szervesen illeszkedik a nevelési folyamatba.

Szervezeti formái:

- szabadon választható tevékenységek
- önálló, és irányított tapasztalatszerzés
- komplex foglalkozások rendszere
- mikrocsoportos foglalkoztatási forma
- kötetlen kezdeményezések, és kötött, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások
- egyéni fejlesztés

A komplex foglalkozásoknak nincs előre meghatározott időpontja, a délelőtti időszakban bármikor megvalósíthatók.

A gyermek tevékenységének tervezése:

A gyermek egészséges, **a tevékenységekben megnyilvánuló** fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek **együttműködő képességét**, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) **csoportos foglalkozások** tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

▪ *A nevelés-tanulás tervezése*

A tudatos, tervszerű nevelőmunka alapja az óvónő tervező munkája. A tervezés során is a nevelés és a tanulás komplex egységet alkot. Az óvónő által elképzelt fejlesztést a gyermekek által kezdeményezett ötletek egészítik ki.

▪ *A tevékenységek tervezése*

Az egész éves fejlesztési programot az éves terv tartalmazza. A részletes, kidolgozott tervezést heti vagy havi ütemterv foglalja magába, a gyermekcsoport fejlettségétől függően.

Tartalmazza a nevelő-fejlesztő munka vázát, valamint helyet biztosít a gyermekek spontán kezdeményezésének. Terjedelme az óvónő módszertani szabadságának függvénye.

▪ *A napirend kialakítása*

Az óvodás gyermekek egészséges testi-lelki fejlődését a rugalmas napirend biztosítja.

- Alkalmazkodik a gyermekek biológiai és pszichológiai szükségleteihez.
- Biztosítja a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét.
- Alkalmazkodik a gyermekek egyéni szükségleteihez az aktív és passzív pihenés helyes arányainak megválasztásával.

A napirendben a legtöbb időt a gyermekek legfőbb tevékenysége: a játék kapja. A napi gondozási, és egyéb teendők a játék folyamatának csupán egy bizonyos idejű felfüggesztését jelentheti. A választható tevékenységek a játék folyamatában zajlanak. A tevékenységek történhetnek egyénileg, vagy mikro csoportos formában. A napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését. Figyelembe veszi a gyermek önállóságának, ügyességének fejlődését. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

A gyermeki személyiség fejlesztése szükségessé teszi a gyermekek folyamatos megfigyelését. Ennek érdekében az óvónő feljegyzéseket készít minden gyermekről, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig, rögzíti a gyermek fejlődési szakaszait, fejlődésének ütemét.

▪ *A napirend általános időkeretei*

Az egyes munkakörök feladatait munkaköri leírásokban rögzítjük és szükség szerint módosítjuk. A gyermekek zavartalan, egészséges fejlődése érdekében az óvodában töltött időt az alábbi szempontokat figyelembe véve szervezzük meg:

- egészségük megőrzése
- biztonságos külső és belső környezet kialakítása
- mozgás- és játékigény kielégítése
- esztétikus környezet kialakítása
- testi érettségüknek megfelelő tárgyak biztosítása.

Az óvodában lehetőség szerint 10 óránál többet ne töltsenek a gyerekek

Napirendünkben a tevékenységek időaránya a következő:

Szeptember 1. — május 31. között

Tevékenység	Naponta legalább	Maximum
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	5 óra	6 óra
Levegőzés	40 perc	4 óra
Étkezés, öltözés, egyéb testápolási teendők	1 óra 30 perc	2 óra
Pihenés	1 óra 30 perc	2 óra 30 perc
Mozgás, mindennapos testnevelés	10 perc	35 perc

Június 1 — Augusztus 31. között

Tevékenység	Naponta legalább	Maximum
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység, levegőzés, mozgás, mindennapos testnevelés	7 óra	8 óra
Étkezés, öltözés, egyéb testápolási teendők	1 óra 30 perc	2 óra
Pihenés	1 óra 30 perc	2 óra 30 perc

A hetirend a tapasztalatszerzés, a tanulás szervezett, tervezett kerete.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros együttműködés**.

Az óvodai nevelőmunka hatékonyságát a családi neveléssel összhangban valósítjuk meg.

A család, és az óvodai nevelés elveinek megismerése, kölcsönös segítése fontos feladatunk.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek,
- családlátogatások,
- alkalmi beszélgetések,
- betekintést biztosítunk a szülőknek az óvodai életbe,
- a különböző rendezvényeken együttes részvétel,
- közös kirándulások,
- nyílt napok.

A szülők képviselőjét a *Szülők Közössége* látja el.

Fontosabb kapcsolattartási formák:

- Munkadélutánok az év folyamán
- Közös rendezvények szervezése pl. farsang, gyereknap

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az óvodából az iskolába történő átmenet megkívánja az óvoda és iskola nevelő munkájának összehangolását. Ellátogatunk leendő elsősökkel az iskolába, ismerkednek leendő tanítójukkal. Célunk az iskolaalkalmasság elérése.

Az óvoda és a Művelődési Ház kapcsolata

A Művelődési Ház sajátos lehetőségeit is felhasználjuk nevelőmunkánk során, a gyermekek ismereteinek fejlesztése, bővítése érdekében.

Óvodásainkkal részt veszünk a Művelődési Ház óvodásoknak javasolt programjain.

Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

A körzeti orvos, a fogorvos, a védőnő évente egyszer szűrővizsgálatot végez a gyermekek körében, és elvégzi az iskolába készülő gyermekek orvosi vizsgálatát.

A védőnő hetente látogatást tesz az óvodában.

Az óvoda és a Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata

Rendszeresen kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálattal. A nehezen kezelhető gyermekek fejlesztésével kapcsolatban tanácsot, vizsgálatot kérünk. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusai elvégzik az 5 évet betöltött gyermekek beszéd és nyelvi fejlettségének szűrését. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa logopédiai fejlesztést végez heti 1 alkalommal az óvodában.

Az óvoda és a Családsegítő szolgálat kapcsolata

A veszélyeztetett gyermekek védelme érdekében kötelezően együttműködünk a Pápa és Környéke Családsegítő szolgálattal.

A partnerigény és elégedettségmérés helyi sajátosságainak elvei

Nevelőtestületünk úgy látja, hogy óvodánk csak akkor tudja eredményesen ellátni a feladatát, ha figyel azokra a visszajelzésekre, akikkel kapcsolatban áll: a szülőkre, a gyermekekre, a fenntartóra, az iskolára.

Óvodapedagógusainknak egyeztetni kell saját véleményüket, tapasztalataikat a partnerek javaslataival, elvárásaival. A nevelőtestület csak ez alapján határozhat el különféle változásokat óvodánk nevelő munkájára vonatkozóan. E változtatások alapvető célja partnereink elégedettségének növelése.

Feladatok:

- A partnerlista évenkénti áttekintése
- A közvetlen partnerek igényeinek feltérképezése
- A partneri kör csoportosítása kapcsolattartás szempontjából:
 - akiknek a véleményét, igényeit és elégedettségét mérni kívánjuk
 - akiknek a visszajelzéseit a folyamatos napi kapcsolattartáson keresztül kívánjuk gyűjteni,
 - akikkel hivatalos kapcsolatban állunk.

Az igények felmérésének módszere: interjú, kérdőív, beszélgetés

A partnerek informálásának módja: beszélgetés

10. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

10.1. A játék

Célunk: játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó szabadon alkotó gyermekek nevelése.

Főbb feladataink:

- *a játékhoz szükséges feltételek biztosítás,*
- *következetes szabályok felállítása,*
- *élmények, tapasztalatok nyújtása,*
- *a játék fejlesztése.*

Az óvodáskor a játék korszaka. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső készletéből fakad. A játék a személyiség tükré, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. Kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. Tükröződik benne a gyermek feszültsége, konfliktusai, érzelmei, vágyai, külső hatások feldolgozása. A játék –különösen a szabad játék - amellet, hogy személyiségfejlődés alapfeltétele, gyógyító hatású is. E tulajdonsága pedig azért fontos, mert gyermekeinket egyre több durva külső hatás éri, melyeknek feldolgozása e tevékenységben történik. Ha jobbá, szelídebbé akarjuk tenni a személyiséget, akkor az a dolgunk, hogy hagyjuk és segítsük a negatív élményeket feldolgozni, átértékelni. Játékot támogató, megengedő, együttműködő, ösztönző szerepünk van. Az óvodapedagógus jelenléte lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az eszközöket úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kreativitás fejlesztésére. Az eszközök egy része mobil, így a gyermekeknek van lehetősége a hely, játéktémák variálására. A 3-4 éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékra. A nagyokkal már közösen is készítünk eszközöket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindez az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával indirekt reakcióival éri el.

Így a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A játékidő kialakításánál törekszünk az összefüggő szabad játékidő folyamatosságának, biztosítására. A 3-4 éves gyermekek a gondozási feladatokon kívül szinte egész nap játszanak. Az 5-6-7 éves gyermekek játéka kitartó, egy téma több napon keresztül is folytatódik. Ehhez adunk ötleteket, olyan eszközöket, mely gazdagítja a tevékenységet.

A napi életszervezésben arra törekszünk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek az udvaron.

Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalmaát biztosítják. Fontos, hogy az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során.

Élmények, tapasztalatok nyújtása

A kisgyermek a játékban a saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhhetnek:

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. közért, piac, buszállomás)
- óvónővel való beszélgetés, együttjátás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- médiák által, (tv, videó)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltóság, könyvtár, posta)

A gyermek képességei a játék alatt spontán fejlődnek, gyakorolják a társas érintkezés szabályait. A szocializáció hatásos közege.

Programunkban a játék csak a szabad játék tevékenységeire értendő.

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékban. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel továbblandítjuk. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. Óvodánkban a dajka is részt vesz a gyermekek játékában. Az óvónő irányítása alapján vesz részt egyes gyermekcsoport tevékenységében. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

A család bevonásának lehetősége:

- élmények nyújtása,
- közös játék,
- eszközkészítés,
- a gyermek játékának megfigyelése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül örömmel, elmélyülten játszani.
- ❖ Szerepjátékuk tartalmas, kifejező.
- ❖ Bonyolult építményeket hoznak létre.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat.
- ❖ Képesek a szabályok betartására, óvják a játékeszközöket.
- ❖ Gazdag érzelmek és ötletvilág jellemzi őket.
- ❖ Játékukban a saját maguk által készített eszközöket is használják.
- ❖ A játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják.
- ❖ Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek.

10.2. A játékba integrált tanulás

*„Az agy nem edény, amit meg kell tölteni,
hanem tűz, amelyet lánggra kell lobbantani!”*

Plutarchos

Célunk: a 3-7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakítása, életkornak megfelelő korrekció és prevenció.

Főbb feladataink:

- a gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve által az értelmi képességek fejlesztése,
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása,
- a kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése,
- a meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek, a beszédkedv aktivizálása,
- az érzékelés, észlelés, mozgás összekapcsolása,
- iskolai tanuláshoz szükséges akarat tulajdonságok alapjainak lerakása,

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

10.3. Verselés, mesélés

*„...a mesék olyanok, mint némely derék ember
ahogy vénülnek, úgy szépülnek, s bizony jól esik ezt látni.”*

Andersen

Célunk:

- Igény kialakítása, hogy a gyerekek szívesen, örömmel hallgassák a meséket, verseket, mondókákat, elbeszéléseket, általuk képessé váljanak az irodalmi alkotások aktív befogadására, átélésére, előadására.
- A beszédkedv felkeltése, megőrzése, aktív szókincs és kifejezési készség gazdagítása.
- Esztétikai ízlésük, erkölcsi ítéletalkotó képességük megalapozása, majdani olvasóvá nevelésük.

A mese, a vers az óvodás korú gyermek alapvető lelki szükséglete. A mese- képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. Biztonságot ad, esztétikai élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, hatalmas az érzelmi varázsa. Néphagyományokból táplálkozik. A nyelv az ember legfontosabb kommunikációs eszköze, s mellette egyre nagyobb szerephez jut a metakommunikáció is. A bábjáték a gyermekek félelmeinek, gátlásainak feloldásában segít. Programunk ezeket a gondolatokat igyekszik továbbvinni, kifejtetni.

A felhasználandó anyagot csak nyelvileg tiszta, értékes mesék, versek, népi mondókák, költők, írók műveiből állítjuk össze. A meséket metakommunikációval kísérjük.

Az óvodába lépő gyermekeket főleg ölbeli játékkal, népi mondókákkal, egyszerű, rövid versekkel ismertetjük meg. Ezeket egyénileg, gyakran ismételjük. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, ritmikus ismétlések jellemzik. A mesék meghallgatása után a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy ők is vegyenek részt a feldolgozásban. Rövid jeleneteket bábokkal is bemutatjuk. A gyermekek számára megteremtjük a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét.

A nagyobbak meséi már többszereplős állatmesék, népmesék, tündérmesék. Népi mondókákkal, csúfolókkal, halandzsza szövegű kiolvasókkal egészítjük ki az irodalmi művek anyagát. A versek közül megjelennek a humoros versek, a klasszikusok, a mai magyar költők versei. A gyermekekben igyekszünk kialakítani a vers, mese szeretetét. Biztosítjuk a napi bábozás és dramatizálás lehetőségét, a gyermekek igényeinek megfelelően eszközöket készítünk.

Az érdeklődő nagyobb gyermekek részére szívesen olvasunk folytatásos meséket, elbeszéléseket. A gyermekek értelmi nevelése szempontjából nagyon hasznosnak tartjuk a tündérmeséket, mely a fantázia fejlesztését a gazdag képzeletet segítik elő. Az erkölcsi nevelés érdekében megbeszéljük a szereplők jellemét, a tulajdonságukat.

A kiválasztott versek évszakhoz, néphagyományokhoz, aktualitásokhoz kötődnek. Megismerkedünk közmondásokkal, találós kérdésekkel.

A mesék és versek bemutatásának száma a gyermekek életkorához igazodik. Szempont, hogy inkább kevesebbet, többször ismételjünk. Ösztönözzük a gyermekeket a közös történetek kitalálására, a meseírássra, leporellók készítésére.

Az irodalmi alkotások előadásának főbb szabálya a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. A nyugodt légkör érdekében szabályt állítunk fel a játszó gyermekek részére.

A meghitt mesélés érdekében már év elején kialakítunk kényelmes állandó helyet. Szemléltetőeszközöket új mese bemutatásakor általában nem használunk. A gyermekek egy-egy mesét egy héten át hallgatnak, majd ezután módot adunk a dramatizálásra, bábozásra. A zene is megjelenik az irodalmi művek feldolgozásában.

A gyermekek vágyának felébresztése a színház, a múzeumok iránt

Az óvodáskor a felfedezés, befogadás kora. Ezzel élünk, amikor gyermekeinket megismertetjük a színház, a múzeum intézményével. Az igényesen kiválogatott előadás, a szép alkotások és eszközök nem csak közelebb hozzák a gyermekekhez a világot, hanem életre szóló élményt is nyújthatnak.

Nyelvi képességek fejlesztése, beszédhibák javítása

A mesélés, versmondás, dramatikus játékok segítenek a nyelvi képességek fejlesztésében is. Ezek segítségével sajátítjuk el a helyes kiejtést, a tiszta beszédet. A mondókák jó alapul szolgálnak a megfelelő artikuláció gyakorlására. A gyermekekkel a mesék és versek által sok új fogalmat ismertetünk meg. Bábozáskor, dramatizáláskor szabadon kifejezhetik gondolataikat, szókincsük gazdagabbá válik, feloldódik gátlásuk. A gyermekek elsősorban utánozva tanulnak, így példát kell mutatnunk szép beszédünkkel, választékos kifejezésünkkel.

Óvodánkban a gyermekek egy része életkorából adódóan valamely kisebb beszédhibával rendelkezik. Ez általában magától rendeződik. Meggyorsíthatjuk a folyamatot az anyanyelvi játékok mindennapi alkalmazása. (játékidőben, udvaron, alvás, öltözködés alatt)

A beszédhibák felmérését logopédus végzi, súlyosabb esetekben logopédiai foglalkozásokon vesznek részt gyermekeink.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ❖ Szívesen hallgatnak mesét, verset.
- ❖ Képesek kitartóan figyelni.
- ❖ Szívesen nézegetik a könyveket.
- ❖ Szívesen mondanak verset, mondókákat.
- ❖ Ismerik a bábozás, dramatizálás, technikáját.
- ❖ Saját maguk is tudnak mesét, verset kitalálni ezeket előadni. (egyéni vagy közösen)
- ❖ Szívesen „szerepelnek” ünnepélyeken.
- ❖ Tudnak történeteket, mesét befejezni, képről történetet elmondani.
- ❖ Készítenek saját mesekönyvet, leporellót, gyűjteményeket.
- ❖ Ismerik a színházi magatartás alapvető szabályait.

10.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a nép gyermekjátékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyerekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Célunk: Forrai Katalin módszereire építve hagyományápoló, énekelni, táncolni, zenét hallgatni szerető személyiség megalapozása.

Főbb feladataink:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése,
- zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése,
- zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással,
- esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel,
- programok által a szülők és az óvoda ízlésvilágának közelítése.

- a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése

A művelt, széles látókörű ember nem képzelhető el zenei ismeretek nélkül. Már a kisgyermek is szívesen hallgatja édesanyja énekét, részt vesz az ölbeli játékokban. Az óvodás felszabadultan halandzsázik, énekel az udvaron, játék közben, elfelejtve búját-baját. Az ének örömforrás, a természetből, a néphagyományból táplálkozik. Derűt, jókedvet s a pozitív emberi kapcsolatokat sugározza. A zene része az egészséges és boldog életnek. A testi-lelki, szociális betegség megelőzésében szerepe lehet, hiszen önismeretet és személyiségfejlesztést nyújt. A zene felszabadít a gátlásoktól, koncentráció képességet javít, figyelemre szoktat, fejleszti a közösségi érzést.

A zenei nevelés feltételeit az óvónő teremti meg a nyugodt légkör, az elegendő idő és hely biztosításával.

A zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése

A gyermekek zenei anyagát elsősorban az ölbeli játékok, népi gyermekdalok énekes-mondókás, népi játékok foglalják el. Nincs kötelezően előírt dalanyag, ezért nagy az óvónő felelőssége. A kisgyermek egyszerű utánozó mozgásos játékokra képesek. Ezért óvodába lépéskor egy, majd kétszemélyes játékkal ismertetjük meg őket. A táncmozdulatok általában guggolásból, billegésből, térdugózásból állnak. Az egyenletes löktetést változatos formában gyakoroltatjuk. Ismerkednek a magas-mély viszonytal oktáv távolságban. Megkülönböztetik a fa, fém, üveg, porcelán, valamint a ritmushangszerek hangját.

A halk-hangos különbségét beszéden, zörejen keresztül gyakoroljuk. Megismerkedünk 5-7 mondókával, 10-12 népi játékkal. Az énekes anyag hangterjedelme terc és kvart hangköz. A megtanítandó dalok hangkészlete a pentaton hangrendszer részei, életkor szerint más és más hangkészlettel. A nagyobb gyermekekkel több mondókát, játékdalt, műdalt is megtanulunk.

A ritmusjátékok bővülnek a mondóka dalritmussal, a szünet érzékeltetésével. Dobot, háromszöget, cintányért használunk. Gyakoroljuk a gyors, lassú, majd halk-hangos kombinációit. Visszhangjátékot játszunk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról, hangszeres előadásról, majd ritmusról is felismerik. Megismerik egymás hangját. A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról ismertetjük fel. Majd egymás hangját különböztetjük meg. A ritmus hangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is megismertetjük. A ritmushangszerek kezelésére nagy hangsúlyt fektetünk. Az óvodában használt hangszerek: dob, triangulum, cintányér. Általában a dobot használjuk a ritmus megszólaltatására. Az éneklést viszont ne kísérje csak felváltva hangszer. Gyakoroltatjuk a gyors-lassú különböző kombinációit.

A nyári hónapokban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek az udvaron énekeljenek, gyakorolják az ismert mondókákat. Számatalan lehetőség nyílik a környező világ hangjainak felismerésére.

A zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással

A zenehallgatás ideje max. 5 perc. Beszoktatás idején altatódal, helyzetekhez illő dal a jellemző. A kezdeményezések során a hangulathoz, évszakhoz, ünnephez illőt választunk. A cselekményt kisebb gyermekek esetében megjelenítjük, szemléltetjük. Hangszer is színesíti a zenehallgatást. Olyan dalt dolgozunk fel, melyet már ismernek a gyermekek. A műzene esetén először a szöveggel ismertetjük meg a gyermekeket. Zenehallgatást gyakran iktatunk be egyéb tevékenység során is . (pl. alvás, várakozási idő)

Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel

A tánclépések elsősorban a népi dalos játékok anyagára épülnek. Viszonylag egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk. A tánc során célunk a szép mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. A tánc a szabálytudat, az együttműködés " jó iskolája. "

Programok által az óvoda és a szülők ízlésvilágának közelítése

A zenei anyag válogatásának szempontjai változatos, életkori sajátosságoknak megfelelő művészi igényű dal, játék. Inkább szépen, örömmel énekeljenek, játszanak a gyermekek. Egy ünnepi műsor egy óránál nem lehet több. Összefűzött csokor jellemzi. Kevés egyéni szereplés, inkább közös tevékenység jellemzi. A dalsokor játékból, tánc váltakozásából áll. Különböző térformákat alkalmazunk. Az eszközök alkalomhoz illőek.

A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által

Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak megfelelően minden ünnepi műsor meghatározója.

A Kodályi alapelvek örökérvényűek!

A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zenei anyagválasztás.

A szülők bevonásának lehetősége:

- lemezek, kazetták biztosítása,
- eszköz, hangszerkészítés,
- táncházon való részvétel,
- közös éneklés, játék.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ismernek 15-20 mondókát, 16-20 hat hangterjedelmet meg nem haladó, különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, 5-6 műdalt.
- ❖ A mondókák és dalok felét csoportosan és egyénileg is biztosan, jó hangmagasságban, érthető szövegmondással, tagoltan, tisztán tudják mondani, illetve énekelni.

- ❖ Általában szívesen és örömmel vesznek részt mondókás, énekes játékokban, kezdeményezésekben.
- ❖ Ismerik a zenei fogalom párok jelentését, képesek magasabb és mélyebb kezdőhanggal, különböző tempóban és eltérő hangerővel megszólaltatni a jellegzetes dallamfordulatokat, irányt kézzel és mozgással kifejezni.
- ❖ Tudják az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatásához az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni, hangoztatni.
- ❖ Fel tudják ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteiről.
- ❖ Ismerik szűkebb, tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek azokat egymástól megkülönböztetni.
- ❖ Képesek rövid-négylüktetésnyi szöveges ritmust, illetve dallammotívumokat bemutatás után megismételni, visszhangozni.
- ❖ Képesek mondókát, egyszerű dalt hangosan és magukban is mondani, énekelni, jelre bújtatást végezni.
- ❖ Képesek oldott légkörben az elsajátított mondókák és dalok összetevőit önállóan variálni, az egyes elemekhez új összetevőket kitalálni.
- ❖ Képesek rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, énekelt, hangszeresen játszott dalokat, zenedarabokat figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.
- ❖ Ismernek tánclépéseket, előadáson képesek azt a gyakorlatban is bemutatni.
- ❖ Ismernek magyar népi hangszereket, szívesen hallgatják a népzene.

A néphagyományok átörökítése

Célunk: a hagyományok, népszokások életkornak és környezetnek megfelelő átörökítése gyermekeink életébe, a nemzeti identitás megalapozása.

Főbb feladataink:

- érzelmi kötődés kialakítása a szűkebb és tágabb környezet iránt,
- a magyar néphagyományok integrálása a nevelési területekbe,
- a jeles napok megünneplése.

Érzelmi kötődés kialakítása

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megismerje elődeink életét, népünk hagyományát. A múlt megértése, a szülőföld szeretete, a család tisztelete, a humanista szemléletű ember egyik jellemzője. A népi kultúra, a hagyományok a nemzeti érzés alapköveit rakja le, megerősíti a közösségi érzést. Más kultúrák tiszteletére is nevel.

A gyermekekhez igen közel áll e terület, hiszen játékos, misztikus, érzelmeken, kapcsolatokon alapul. A hagyomány és a népi kultúra átadását egymásra épülő és egymással komplexen összefüggő tevékenységek folyamatában valósítjuk meg. Átszövi a tanulási folyamatot, megjelenik a játékban, szabadidős tevékenységben, a nevelési ágakban. Sokszínű élmény biztosításával, az érdekesség varázsával, igyekszünk érzelmileg megérinti őket. A néphagyományok megismertetését az erkölcsi nevelés szempontjából kiemelkedő fontosságúnak tartjuk.

A néphagyományok anyaga a következő formákban jelennek meg:

Irodalmi nevelés:

- népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósítások, névcsúfolók, találós kérdések, szólások.

Zenei nevelés:

- mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene.

Vizuális nevelés:

- fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalácssütés, varrás, nemezelés, díszítés, népi hangszerek készítése.

A külső világ tevékeny megismerése:

- találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások.

Mozgás, mozgásos játékok:

- ügyességi - és sportjátékok.

Tevékenységek az ünnepek folyamán

Gyermekeinket megismertetjük a népszokások eredetével, hiedelemvilágával, jelképeivel. Törekszünk a változatosságra. Igyekezünk érdekes eszközöket beszerezni, illetve a sokféle tevékenységen keresztül hatunk a gyermekek érzelemvilágára. Célunk elsősorban a kellemes élmény, a vidám hangulat megteremtése, a felszabadult, közös játék biztosítása.

Advent, karácsony

Az adventi időszak a karácsonyi várakozás érzését fokozza, teszi széppé. A gyermekeket megismertetjük az életkoruknak megfelelő verssel, énekkel. Adventi koszorút készítünk, meggyújtjuk a gyertyát. A gyermekek az óvónővel készített kis ajándékkal kedveskednek szüleiknek. A fenyőfára díszeket készítenek. Megismerkedünk az ünnephez kapcsolódó étkezési szokásokkal, más népek szokásaival.

Farsangi szokások

A gyermekekkel együtt díszítjük a csoportszobát. Különféle technikával álarcot, sapkát, szemüveget barkácsolnak. Megismertetjük őket a farsangi énekekkel, verssel, rigmusokkal, tájjellegű szokásokkal. A farsang napja vidám, közös játékkal teli nap, ahol jelmezbe bújunk.

Húsvét

A gyermekekkel locsolóverset tanítunk, meglocsoljuk az óvoda, lányait. Megismertetjük a különféle tojásfestési módokat. A csoportszobát barkával, tavaszi ággal, virággal díszítjük.

Március 15.

Március 15-e nem tartozik a néphagyományok közé, de megünneplését fontosnak tartjuk. Ez az egyetlen olyan ünnep, mely által megalapozhatjuk a gyermekek nemzeti öntudatát, a szülőföld iránti szeretetét.

Ez természetesen életkornak megfelelő élmények biztosításával történhet. Jelképek, dalok, versek segíthetik az ünnephez való pozitív viszonyulás kialakítását. Készül kokárda, zászló, csákó, kard, könyveket nézegetnek a felnőttekkel a gyermekek. A nagycsoportosok meglátogatják a közeli emlékművet, ahol zászlót, virágot helyeznek el. A fiúk huszárok lehetnek.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- eszközök gyűjtése,
- közös szervezés,
- közös sütés, főzés,

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek ismerik az óvodában megünneptelt jeles napok hagyományait.
- ❖ Szívesen vesznek részt az ünnepi előkészületekben.
- ❖ Ismernek népi dalokat, mondókákat, találós kérdéseket, mozgásos játékokat.
- ❖ Készítenek a néphagyományokhoz kapcsolódó jellegzetes eszközöket.

10.5. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célunk:

- A gyermekek élmény-, és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a vizuális alkotáshoz és befogadáshoz szükséges képességek és készségek fejlesztése.
- Esztétikai érzékenységük megalapozása.

Főbb feladataink:

- *esztétikus, alkotásra ösztönző légkört kialakítása,*
- *a vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása,*
- *a gyermek vizuális ismereteinek fejlesztése,*
- *műalkotásokkal való ismerkedés.*

Esztétikus, alkotásra ösztönző légkör kialakítása

Az esztétikus intézmény jó hangulatot áraszt, megnyugtat, kedvező feltételeket teremt az alkotó munkához. Ezért az óvoda és csoportszoba kialakítása, díszítése egységes elveken alapul. Szép, egymással színében, formájában harmonizáló tárgyakat helyezünk el. Döntően a természetes alapanyagú tárgyakat részesítjük előnyben. Kerüljük a zsúfoltságot, a fölösleges eszközöket. A változatosság érdekében a kiegészítő tárgyakat, eszközöket cseréljük évszaknak, témának megfelelően.

A gyermekeknek szánt díszítést mindig szemmagasságban helyezzük el. A rend, esztétikai értéket hordoz, ezért törekszünk annak folyamatos megvalósítására. A gyermekek akkor érzik magukénak a rendet, ha részeseivé válnak.

Ezért elvárjuk tőlük, hogy mindig pakoljanak el maguk után, tartsák rendben az általuk használt eszközöket. Ebben, mi magunk, felnőttek is példát mutatunk. Ünnepek előtt közösen takarítunk, teszünk rendet környezetünkben.

A kisgyermekek elsősorban firkálnak. Őket a tevékenység öröme motiválja. Később megjelenik a szándékos képalakítás, amit ötlettel, eszközökkel segítünk fejlődni. A nagyobb gyermekek képesek az emberábrázolásra, a környező világ tárgyainak, jelenségeinek lerajzolására. Megismertetjük őket a gyurma tulajdonságaival. Sokat hajtogatunk, festünk, díszítünk, vágunk, tépünk.

Ajándéktárgyakkal lepjük meg szülőket, vendégeket, társaikat. Játékaikhoz, a jeles napokhoz kiegészítőket készítünk, az építéshez különféle anyagú eszközöket használunk. A népi kismesterségek által megismertetjük gyermekeinket a gyöngyfüzéssel, szövással, fonással.

A napi rajzolási lehetőség mellett fontosnak tartjuk a fantáziarajzot, a mesék, álmok, félelmek megjelenítését.

A vizuális tevékenységek feltételeinek biztosítása

Az eszköz kiválasztásának szempontjai:

- pedagógiai tudatosság,
- praktikum,
- célszerűség,
- esztétikum,
- baleset-egészségvédelmi szempontok
-

Mindig jó minőségű eszközt választunk, a gyermekek méretének megfelelően. A balkezesek számára balkezes ollót vásárolunk. Az eszközöket dobozba vagy kosarakba rakjuk. A vizuális tevékenységekhez megfelelő **munkaasztalra** van szükség. Ez nálunk összetolt két asztal, külön terítővel, melyet ablak, természetes fény közelében helyezünk el. Az asztalnál mindig annyi gyermek dolgozhat, hogy kényelmesen elférnek. **A kész munkákat** legtöbbször a fűtőtesten helyezünk el. Az elkészült munkákat irattároló dobozokba helyezik el a gyermekek. A gyermekek szabadon ismerkedhetnek az eszközökkel, próbálkozhatnak, segítséget kérhetnek.

A **nyugodt alkotó légkör** érdekében azonban tudatos szokásrendszer kialakítása és betartatása szükséges. Több napon keresztül is ismerkedhet egy-egy technikával, folytathatja másnap az elkezdett munkát.

A megfelelő szabályok betartásával, az eszközhasználat egyéni megismertetésével kell megelőzni a balesetet. Az a gyermek, aki nem tartja be a szabályt, azt javítjuk, felszólítjuk, végső esetben felfüggesztjük a tevékenységből. A vizuális nevelés tudatos tevékenység a felnőttek részéről.

A tervezés a következő területekre terjed ki:

- technika tanítása,
- téma,
- a nevelési rendszerbe való beillesztés,
- a környezet kialakítása,
- idő, hely,
- a közös rajzolás vagy foglalkozás.

A gyermekek vizuális ismereteinek fejlesztése

A vizuális tevékenység alapvetően szabad játék. Az óvónő az eszközök tudatos kiválasztásával, felkínálásával befolyásol. A fejlesztés lehetősége a gyermek változatos tevékenységének biztosításával, a technikai kivitelezés segítségével történik. Az eszközök használatát megtanítjuk.

A fejlődés nyomom követése által igazítjuk módszereinket a gyermekekhez, tervezzük meg a feladatokat. (pl. gyakorlás, új technika, ötletadás). Sémák adása közben ösztönözzük a gyermekeket a további gondolkodásra, keresésre, kutatásra.

- A témákat felkínáljuk, a gyermek szabad választása a bekapcsolódás. A lényeg, az együttes alkotás! Általában komplex élményt adunk meg témaként, érzelmi alapon közelítünk a gyermekekhez.

A tehetséggondozás alapja a megbecsülés, az érdeklődés, odafigyelés, a felfedezés lehetőségének biztosítása. Fontos a kreativitás fejlesztése. A tehetséges gyermekek számára biztonság, a szabadság motiváló erőként hat.

A gyermekrajzok elemzése:

A gyermekek rajzáról csak körültekintően, óvatosan, a gyermek személyiségének ismeretében nyilatkozhatunk. Biztos következtetéseket sosem állíthatunk. Vannak azonban olyan, viszonylag objektív jelek, melyek segítenek módszereink megválasztásában. Ezeket pedagógiai, esztétikai, lélektani szempontból csoportosítjuk.

A műalkotásokkal való ismerkedés

A műalkotás az ízlés és a látásnevelés egyik fontos eszköze, ezért nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a kisgyermek “első eszmélésében” milyen képekkel találkozik. Fontos szerepe van az ismeretek megszilárdításában, csoportosításában, valamint ismeretlen fogalmak kialakításában. Feladatunk az egyetemes kultúra átadása, az érzelmi megközelítés. A műalkotások megismertetése érdekében a gyermekekkel reprodukciós képeket nézegetünk. Ellátogatunk kiállításokra.

A szülők bevonásának lehetőségei:

- segítségnyújtás kiállítások rendezésében,
- programjavaslat, /oda-vissza /
- népi kismesterségek bemutatása,
- "kincsek" gyűjtése,
- közös barkácsolás,
- csoportszoba közös szépítése.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Kialakul az egyéni látásmód, a sajátos alkotási forma.
- ❖ Meg tudják valósítani saját elképzeléseiket.
- ❖ Ismerik a különböző technikákat, azokat képesek alkalmazni
- ❖ A formagazdagságon túl, a színek változatos használatára törekszenek.
- ❖ A teret kitöltik, az arányok a valósághoz közelítenek.
- ❖ Örülnek a közösen elkészített kompozíciónak, egyéni alkotásaiknak.
- ❖ Egyéniek, részletezők a plasztikai, térbeli munkáik.
- ❖ Építésben, téralakításban közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szépre, pozitívan értékelik azt.
- ❖ A műalkotásokról tudnak beszélgetni, megfogalmazzák érzéseiket.
- ❖ Játékukhoz kiegészítő eszközöket készítenek.
- ❖ Megbecsülik saját és mások munkáját.

10.6. A mozgás

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

- Az óvodáskor a természetes hely-,helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli , érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásai kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- **A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.** A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.
- A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban- megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A mozgásfejlesztés célja, feladatai:

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.
- Az egészséges testi fejlesztés,
- a testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése,
- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása,

- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése,
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és egyéb játékok által,
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása,
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása,
- családi szemléletformálás,
- egészségóvás megelőzéssel.

A mozgás tartalma:

- Szabad, spontán mozgás,
- Szervezett testmozgás.

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás,
- szervezett mozgás.
- mindennapos testmozgás.

Szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötösdik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők, stb. A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogó, árokfogó, mászások (fára is) gurulások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Érdemes kihasználnia szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabad időben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. Fontos az egymás testi épiségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

A szervezett mozgás tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

Szervezett mozgás

A szabad mozgás mellett az óvodás gyermekeknek szükségük van az irányított mozgásra is, hiszen általa megelőzhetjük, vagy jelentősen csökkenthetjük a magatartási és tanulási problémákat, testtartási hibákat.

Időkeret: heti 1 alkalom,

Hely: iskola tornaterme, csoportszoba, udvar.

A mozgásanyag összeállításának főbb elvei:

- az élettani sajátosságok, fizikai erőnlét,
- a gyermekek differenciált fejlesztése,
- tér-és eszközbeli lehetőség,
- fokozatos terhelés,
- sokszori gyakorlás,
- változatos szabályjátékok,
- verbális fejlesztés lehetősége,
- holtidő kiküszöbölése.

A mozgásos tevékenységek során a feladatokat és az eszközöket a gyermekek képességei szerint differenciáljuk.

A **vízhez szoktatás** és az úszáshoz szükséges alapmozgások gyakorlása érdekében a gyermekek számára egy tanévben kétszer úszást szervezünk.

10.7. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: a környezetre figyelő, környezettudatos magatartás kialakítása, mely a későbbiek folyamán megalapozza a környezettel való harmonikus együttélést.

Környezet megismerésére nevelés

Az óvodai élet, az óvodai környezet, az emberi élet olyan első közössége, amelyben nagyon fontos, hogy milyen hatások érik a gyermeket.

Célunk

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat legyen. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő természetről, társadalomról olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Az óvodapedagógus **feladata**, hogy segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet kialakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a **környezettudatos** magatartásformálás alapozására, alakítására.

- Az óvodapedagógus tudatos irányításával, de a gyermeki tapasztalatokra, élményekre támaszkodva történjen az ismeretanyag nyújtása, illetve a már meglévő ismeretanyag bővítése, mélyítése, rendszerezése.
- Az óvónő építsen a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, megismerési vágyára /ilyenkor fejlődik a gyermek megfigyelőképessége, emlékezete, alakul gondolkodása./
- Az ingerszegény környezetből érkező gyermek hátrányát sajátos, egyéni fejlesztésekkel igyekezzen leküzdeni.

Természetvédelem

Célunk

- Gyermekeinket tudatos környezetvédő magatartásra nevelni. A gyermekeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel.
- A gyermekeket megismertetni a környezetszennyezés romboló és visszafordíthatatlan hatásaival.
- A gyermekek figyelmét felhívni a természet szépségére, mert ha megismerte, megszerette, akkor vigyázni is fog arra.
- A természethez való pozitív hozzáállás természetvédő, szerető felnőttekké neveli gyermekeinket.

Tevékenységeink

- Udvarunk növényeinek ápolása
- Séta – kirándulás
- Csoportszobában kialakított élősarok
- Szelektív hulladékgyűjtés

Környezetünk tevékeny megismerése

A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet szerves egységet alkot, hatásai nem elkülönülten s egyenként érik óvodásainkat, hanem komplex módon.

Óvodások vagyunk: ismerjék meg szűkebb, tágabb környezetüket, az óvoda helyiségeit, dolgozóit, tanulják meg társaik nevét, jelét.

Család: családtagokról fényképek gyűjtése. A gyermekek a fotók nézegetése közben be tudják mutatni a család tagjait, otthonukat.

Testünk: Az "én" testem. Önmaga felismerése, azonosítása. Jellegzetes külső tulajdonságainak megismerése / hajszín, szemszín, magasság, stb. /.

Testrészek, érzékszervek.

Az oldaliság kialakítása, gyakoroltatása.

Testünk ápolása, tisztán tartása.

Tisztálkodási eszközök neve, használata.

Az évszaknak megfelelő ruházat megnevezése, ismerete.

A helyes táplálkozási szokások megismerése.

A sport megszerettetése, hatása szervezetünkre.

Az orvos gyógyító munkája.

Évszakok: Megfigyelik az évszakok szépségeit, jelenségeit, színeit, időjárását, növényeit, időjárásnak, évszakoknak megfelelő öltözködést. Kertben, udvaron munkákat végeznek, pl.: kapálás, gyomlálás, öntözés, szemét összeszedés. A rügyezéstől a gyümölcsérésig a gyümölcsfák megfigyelése, majd a gyümölcsök felhasználásának megbeszélése, pl.: kompót, ivólé, sütemény készítése. Séták, kirándulások minden évszakban. Az erdőben tett kirándulások alkalmával megismerkedhetnek vadon termő növényekkel, virágokkal.

Megfigyelik az adott évszak időjárásának az élőlényekre gyakorolt hatását.

Fontos a természetsarok kialakítása, ahol elhelyezhetik a gyűjtött magvakat, terméseket, leveleket, kavicsokat felhasználásig. Egyszerű kísérletek végzése talajjal, vízzel, hóval, stb. Magvak ültetése cserépbe, fejlődés megfigyelése.

Állatok: Háziállatok, erdei, mezei állatok, vízi állatok, egzotikus állatok.

A bemutatás lehetőségei: Kirándulás az állatkertbe; képek gyűjtése; videó film megtekintése; a ház körül élő állatok megfigyelése természetes környezetükben. Minden állatnak megfigyeljük a testfelépítését, méretét, szőrzetét, tollazatát, stb. Beszélgetünk élőhelyéről, táplálkozási szokásairól, viselkedéséről, hasznáról. Nagyítóval megfigyelhetik a bogarak, rovarok mozgását, felépítését.

Közlekedés: A gyermekek életkoruknak megfelelően sajátítják el a biztonságos közlekedés alapjait. A séták során szokják meg a helyes közlekedés szabályait.

Úttesten közlekedő járművek megfigyelése, megnevezése.

Közelben lévő vasútállomásnál megtekinthetik, hogy a vonat hol, hogyan közlekedik. Képek, diafilmek megtekintésével megismerkedhetnek a légi, vízi közlekedési eszközökkel. Ismerjék meg a megkülönböztetett jelzéseket használó járművek szerepét. A gyermekek eltérő képességeik, fejlettségük miatt különbözőképpen érdeklődnek az adott téma iránt. Differenciálás a megoldás módjában és az elvárásban mutatkozhat meg.

A fejlesztés alkalmazása a környezeti nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Nagymozgások: járás, szánkózás, madár mozgásának utánzása;
- Finommotorika: süteménysütés, növénygondozás, hóember építés.
- Szem-kéz, szem-láb koordináció: asztaldísz készítése, falevél gyűjtés, stb.

Testséma fejlesztés:

- Testrészek ismerete: meghatározott testrészekre koncentráció pl.: öltözködés, sportolás közben.
- Testfogalom: képen, rajzon felismeri az egyes testrészeket, a hiányzókat behelyettesíti.
- Testkoordinációja: oldaliság gyakorlása séta, játék közben.

Percepciófejlesztés:

- Vizuális fejlesztés: mozgó állat szemmel követése.
- Alaklátás, formaállandóság, azonosság, szín szerinti csoportosítás.(állatok megfigyelése a természetben)
- A témából és az életkorból adódóan a percepciófejlesztés / látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás, keresztcsatornák, időrendiség, memória/ minden pontja megvalósítható.

Verbális fejlesztés:

- Tárgyak, testrészek megnevezése.
- Napszakokhoz kapcsolódó tevékenységek.
- Családtagok neve, foglalkozások megnevezése.
- Téri irányok: fent, lent, jobbra, balra, stb.
- Idő: hónap, év, kezdődik, befejeződik, stb.
- Mozgások, cselekvések megnevezése.
- Színek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Váljanak képessé saját véleményük megfogalmazására a környezetvédelem, állatvédelem területén.
- ❖ Legyenek alapvető ismereteik az állat- és növényvilágról, szívesen beszéljenek azokról.
- ❖ Erősödjön meg “én-tudatuk”, helyezték el magukat az őket körülvevő rokoni és társadalmi környezetben. Tudják lakcímüket, születésük idejét, szüleik nevét, foglalkozását.
- ❖ Ismerjék az emberi test felépítését, s legyenek képesek a testrészek, érzékszervek beazonosítására önmagukon.
- ❖ A kísérletezések, megfigyelések hatására legyenek képesek egyszerű ok-okozati összefüggések megértésére, problémák megoldására.
- ❖ Tudjanak különbséget tenni az évszakok, napszakok között, ismerjék jellegzetességeit.
- ❖ Tudatosodjék bennük, hogy az élőlények fejlődését az időjárás befolyásolja.
- ❖ Váljanak gyakorlottá az elemi közlekedési szabályok betartásában, tudjanak tájékozódni szűkebb környezetükben.
- ❖ Ismerjék a közlekedési eszközöket, s azok tulajdonságait.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek személyes tapasztalatokat nyer szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről. E folyamat során matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez.

Célunk:

A minket körülvevő világ mennyiségi, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.

Feladataink

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése megtapasztalása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A matematikai nevelés játékos formában való tapasztalatszerzés, a gyermekek játékos cselekedtetése. Fontosnak érezzük, hogy sok cselekedtetéssel, gyakorlás útján rögzüljenek az ismeretek.

Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, hiszen úgy tudjuk a gyerekeket logikus gondolkodásra ösztönözni, ha hagyjuk őket saját logikájuk szerint gondolkodni.

Láttassuk meg velük, hogy egy - egy feladat megoldásánál többféle jó variáció lehetséges, de semmiképp se vegyük el a felfedezés örömét, hanem tartsuk ébren érdeklődésüket, amíg rá nem jönnek minden variációs lehetőségre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő-, megoldó készségük és kitartásuk.

A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak.

Mindig nevezzük meg a használt tárgyakat, eszközöket és az ezekkel való cselekvéseket, így lehetőség nyílik a gyermekek verbális fejlesztésére.

Az óvónő feladata, hogy felmérje a csoport fejlettségét és meghatározza a feladatokat egyénekre lebontva.

A cél az, hogy minden gyermek elsajátítsa a korának megfelelő ismereteket. Természetesen a gyermek egyéni képességeit is figyelembe véve.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek témakörei

❖ Halmazok

- Halmazok képzése
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint.
- Halmazok szétválogatása, bontása részhalmazokra
- Halmazok elemeinek sorba rendezése
- Halmazok összemérése becsléssel, párosítással, másolással

❖ **Tapasztalatok a darabszám változásairól**

❖ **Mennyiségek**

- Mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság, bőség.

❖ **Kis számok összkép alapján**

❖ **Sorszámok, sorba rendezett elemek helye a sorban**

❖ **Építések**

Építések, alkotások szabadon

Építések, alkotások másolással,

Építések, alkotások egy feltétel megoldásával.

❖ **Tevékenység tükörrel**

❖ **Tájékozódás**

Tájékozódás a térben

Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

Fejlesztés alkalmazása a matematikai nevelés terén

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése: eszközökkel való manipuláció
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: méréseknél
- Nagymozgások fejlesztése: térbeli tájékozódás

Testséma fejlesztése

- A test koordinációjának, személyi zónájának alakítása: méréseknél
- Lateralitás, oldaliság fejlesztése: szimmetria

Percepció fejlesztése

- Tapintásos, kinezteziás észlelés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális, tapintásos működés fejlesztése: formák, testek
- Vizuális ritmus fejlesztése: sorozatok
- Vizuális memória fejlesztése: mi változott meg?
- Vizuális zártság egészlegesség észlelésének alakítása: zárt, nyitott vonalak

- Alaklítás és formaállandóság fejlesztése: építések, alkotások másolásánál
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megismertetése, fejlesztése:
„Vezesd a kis robotot” játék
- Időviszonyok megismertetése, fejlesztése: mi volt előbb – később
- Keresztcsatornák fejlesztése: érzékelő zacskóból testek válogatása
- Vizuális – tapintásos – interszenzoros működés fejlesztése: tárgyak válogatása több érzékszerv segítségével

Verbális fejlesztés

- Tárgyak megnevezése
- Térbeli viszonyok, irányok, helyzetek megnevezése
- Cselekvések megnevezése
- Névmasok használata
- Időviszonyok megnevezése

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- ❖ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat elmondják, egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik, javítják saját tévedéseiket.
- ❖ Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- ❖ Összehasonlításukat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik.
- ❖ Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- ❖ Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, helyes megállapítást tudnak tenni.
- ❖ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
- ❖ Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.

- ❖ Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,
- ❖ Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- ❖ Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, tárgyakat meg tudnak számlálni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni;
- ❖ Értik és követni tudják az irányokat és helyeket kifejező névutókat / alá, fölé, közé, alatt, fölött, között /.

A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése

A környezeti nevelés tehát több, mint a környezet megismerése. Áthatja az egész nevelési területet. A környezeti nevelés céljának elérése érdekében felhasználjuk a játékot, mesét, a zenét.

A környezeti nevelés által történik a gyermekek tudatformálása, a környezethez való viszony pozitív alakítása, a szokások és magatartási formák alakítása, mely programunk egyik kiemelt feladata.

A pozitív viszony kialakításához hozzájárulnak a környezetvédelmi jeles napok. Az ünnepi hangulat, az érdekes tevékenységek érzelmileg megérintik a gyermekeket.

A környezeti nevelést a játékosság, változatos tevékenységek jellemzik. A megismerés módszerei: megfigyelések, vizsgálatok, mérések, kísérletek, modellezések.

Igyekszünk a tevékenységekben külső segítséget bevonni. A szülőket partnerként tekintjük, együttműködésre sarkalljuk.

10.8. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- Hogy az egyszerű munkavégzés során természetes, észrevétlen módon reagáljanak a gyermekek a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, legyenek képesek a közösség érdekében is munkavégzésre. Mindezek következtében fejlődjenek képességeik, egész személyiségük.
- A gyermekek erős utánzási és azonosulási készségükre lehet és kell is építeni. A vegyes- illetve tiszta csoportban egyaránt megteremtődnek az utánzási és modellkövetés feltételei a gyermekek között.
- A differenciálás – mint alapelv, szemlélet, módszer – igen nagy szerepet kap a jelentős kor és fejlődésbeli különbségek miatt. A segítségadás mértékét állandóan differenciálni kell. Az idősebb, illetve ügyesebb gyermek segíthet, ha akar – s hogy akarjon, erre motiválhat a nevelő funkcióját érvényesítő óvónő - de a segítség ne legyen kötelező számára.

Feladataink:

- Meg kell teremteni a bizalom, a megértés, a követelményeket támaztó segítség összhangját és a különböző korú gyermekek közötti együttműködés feltételeit.
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges eszközt, időt, helyet, lehetőséget, légkört.
- A gyermekek számára mintát kell adni a helyes munkavégzés elsajátításához.
- Az óvónő a gyermekek fejlettségétől függően, fokozatosan és differenciáltan alakítsa ki a követelményeket.
- A munkafeladatokkal történő megbízás mindig sugallja a gyermekek számára, hogy az óvónő megbízik benne, s képesnek tartja a feladat elvégzésére.
- A munkára nevelés tudatos együttműködést igényel az óvoda és a család között. Ezek szinterei a szülői értekezlet, munkadélutánok, családlátogatások, egyéni beszélgetések.

Munkafajták

- Testápolás
- Étkezés – önkiszolgálás, naposi teendők
- Öltözködés
- Környezetünk rendjének megőrzése
- Kerti munka /tavaszi – őszi gereblyezés, udvar folyamatos tisztántartása/
- Alkalmoszerű munkák, megbízások

A munka hatása a kisgyermek személyiségalkításában rendkívül fontos, mivel kitartásra, felelősségérzetre, kötelességteljesítésre szoktat, megtapasztalhatja egy folyamat munkafázisainak sorrendiségét, egymásra épülését. Hangsúlyos szerepe van a közösségépítés, a társas kapcsolatok formálásában, együttműködésre, egymás kiegészítésére készítet, s remek lehetőséget kínál a differenciált tevékenységre. Az egyéni képességekhez mért feladatok elvégzése a gyermekek számára óriási sikerélmény forrása, önbizalom-növelő hatású. Mindez játékos cselekvés formájában valósul meg.

A gyermeki munkavégzés során a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Ezek kiaknázása, s tudatos irányítása fontos nevelői feladatunk.

Mozgásfejlesztés

- Finommotorika fejlesztése – apró dolgok összeszedésével
- Egyensúlyérzék fejlesztése – teli kancsó emelése, elvitele
- Szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése /terítés: 3-4 tárgyával közlekedés/
- Nagymozgások gyakorlása

Testséma fejlesztés

- Testrészek ismerete: öltözködés, mosakodás
- Test koordináció fejlesztése: terítésnél: jobbra, balra.
- Test fogalom kialakítása: öltözködés
- Különböző testrészekkel végezhető tevékenységek tudatosítása.

Percepció /észlelés/ fejlesztése

- Szem fixációs működésének fejlesztése
- Vizuális memória fejlesztése: minek hol a helye
- Tapintásos észlelés fejlesztése: munkaeszközök megfogása
- Térpercepció fejlesztése: téri irányok bemozgása
- Auditív fejlesztés: bizonyos munkafolyamatok zaja, zöreje
- Keresztcsatornák fejlesztése: látom – hallom, hogy mit kell csinálni

Verbális fejlesztés

- Munkaeszközök, tevékenységek megnevezése
- Irányok, gyűjtőfogalmak gyakorlása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- ❖ A munkavégzés során rájön a gyermek a természeti környezet ok-okozati összefüggéseire
- ❖ Szívesen vállal feladatokat társaiért, csoportjáért.
- ❖ Képes önmaga körül felmerülő apróbb munkák elvégzésére.
- ❖ Tisztelik az óvodában dolgozók munkáját, s képességeikhez mértén segítik azt.
- ❖ Átlátnak és megszerveznek egy-egy jól ismert munkafolyamatot a kezdetektől a befejezésig.

Értékelés: munka feletti közös öröm, később az eredmények.

Figyelembe vesszük, ha egy-egy gyermeknek van “kedvenc” munkája, de nem engedjük, hogy mindig kizárólagosan csak ő, és csak azt végezze.

Önkiszolgálás

Testápolás során a gyermekeket először alapvető szükségleteik kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságot felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal.

Étkezésnél megismertetjük a terítéshez, étkezéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.

Öltözködés folyamán hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, a vetkőzés ill. öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk.

Környezetünk rendjének megőrzése - már közösségért végzett munka is.

Belső igényné szeretnénk alakítani. Sokat jelenthet az óvónői (felnőtt) példa, s a rendszeresség.

Közösségért végzett tevékenységek

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munka:

- játékok javítása, készítése,
- teremrendezés, takarítás, díszítés,
- ünnepi készülődés, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek: sütés, főzés,
- a füves terület takarítása,
- udvari játékpakolás.

A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékaiból. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja.

Növénygondozás – állatgondozás

A növény-és állatgondozás feladatai:

- folyamatos gyűjtőmunka, termések betakarítása,
- virágoskert gondozása, fű ápolása, levélgyűjtés,
- madarak rendszeres etetése,
- segítség az öntözésben, gazolásban, növényápolásban,
- járda, faház, padok tisztántartása.

Ezek a tevékenységek mind igénylik a felnőtt jelenlétét, irányítását, de megfelelő lehetőség biztosításával, s a munkafogások precíz elsajátításával a gyermekek egyre nagyobb részt vállalhatnak belőle.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Igényesen végzik a rájuk bízott feladatokat.
- ❖ Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat.
- ❖ Kialakul bennük az aktív, együttműködő, alkotószellem.
- ❖ Szívesen vesznek részt növény-és állatgondozási feladatokban.

10.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- ❖ Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- ❖ Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.**
- ❖ A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezések lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- ❖ A tanulás lehetséges formái az óvodában:
 - az utánzások minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
 - a spontán játékos tapasztalatszerzés
 - a játékos, cselekvéses tanulás
 - a gyermeki kérdésre, válaszokra épülő ismeretszerzés
 - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
 - gyakorlati problémamegoldás

Az irányított tapasztalatszerzés formái

Életkor	Választható	Kötelezően választható	Kötelező
(2,5)3-4 év	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, mintázás,kézi munka		mozgás,séta, látogatás, közös programok
4-5 év	Mesélés-verselés,	Mesélés-verselés,	mozgás, séta,

	dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, mintázás,kézi munka	dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, mintázás,kézi munka	látogatás, közös programok
5-6-7(8) év	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, mintázás,kézi munka	Mesélés-verselés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, mintázás,kézi munka	mozgás, séta, látogatás, közös programok

Az irányított tapasztalatszerzés munkaformái

Frontális	Mozgás, énekes játékok, környezet megismertetése, mese, ének, zene
Mikrocsoportos	Zenei, irodalmi nevelés, rajzolás, mintázás, kézi munka, környezet megismertetése
Egyéni	Képességfejlesztés egyéni szükséglet szerint

10.10. A nevelőmunka tervezésének, ellenőrzésének, értékelésének elvei

A neveléshez is, mint minden tudatos tevékenységhez, szükség van előre **átgondolt, világos céllátásra** és a hozzá vezető utak, eszközök, feltételek, tevékenységi formák számbavételére. Mindezek rögzítése együttesen jelenti a nevelőmunka tervezését.

A nevelőmunka tervezésén értjük egy meghatározott időegységre szóló elképzelések, célok különböző szinten történő rögzítését. A nevelési céloknak alárendelve állítjuk össze az életkornak megfelelő tevékenységi formák műveltségtartalmát, a nevelési elgondolásokat és az azokat legjobban szolgáló szervezeti formákat, feltételeket (a tárgyi és személyes feltételeket egyaránt).

Az óvodás gyermekek optimális fejlődése érdekében kellően megalapozott, előrelátó, körültekintő, mélyreható **tervező és szervezőmunkára** van szükség.

A belső ellenőrzést az intézmény vezetője, a nevelési területek mérésénél az óvodapedagógusok is végzik. Az ellenőrzés **alapvető követelménye**, hogy folyamatos, tervszerű, tényszerű és objektív legyen. Az ellenőrzési tervet az óvoda munkatervében kell rögzíteni, mert így az egész testület megismeri annak célját, módszerét, időpontját, és koncepcióját.

Az óvoda pedagógiai programjában és az éves munkatervben megfogalmazott célkitűzések elérése érdekében, jelentős szerepe van az ellenőrzés mellett az **önellenőrzésnek** is. A nevelőtestület egésze bevonható az ellenőrzésen belül a mérés tevékenységébe. Ez növeli az óvónők személyes felelősségét, az önellenőrzés igényét, valamint egymás munkájának a megismerését.

Az ellenőrzés – értékelés alapelve:

A nevelőmunka óvodára vonatkozó ellenőrzési, értékelési, mérési rendszerének meghatározása a nevelési célok elérését, a pedagógiai munka eredményességének hatékonyságának folyamatos biztosítását szolgálja.

Az ellenőrzés – mérés - értékelés célja:

A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése, az eredmények és hiányosságok feltárása.

Területek:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételrendszerének elemzése
- a nevelőmunka színvonala a nevelés folyamatában
- a nevelőtestület felkészültsége, érdeklődése, szakmai hozzáállás
- az óvodapedagógusok kapcsolattartása
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése
- gyermekvédelmi feladatok ellátása

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az óvodában folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése. Az ellenőrzési tervet az óvodavezető a nevelőtestület javaslatai alapján készíti el.

1.1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek, különböző tevékenységekben, egy adott időszakban, más- más fejlettségi szinten vannak. Az egyes fejlődési szakaszok nem különülnek el élesen egymástól. A gyermek fejlődésének nyomon követése előtt az óvodapedagógusnak az a legfontosabb feladata, hogy megismerje a gyermeket. A megismerés akkor kezdődik, amikor az első pillanatot rögzítjük. Ez a pont a kiindulás, innen tudjuk a további feladatainkat meghatározni.

A gyermekek előmenetelének értékelése a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 91. § (h) pontja figyelembe vételével valósul meg.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Ilyen a gyermekek óvodába lépése előtti időszakának átfogó, részletes „feltérképezése” az Anamnézis, melyet a szülők töltenek ki. Az óvodapedagógus ez által előzetes képet kap a gyermek személyiségéről, testi szükségleteiről. Ez megkönnyíti a kapcsolatfelvételt a gyermekkel, az esetleges speciális bánásmódot, a megfelelő nevelési módszereket a befogadási időszakban.

Az anamnézis tartalmazza:

- A gyermekre, családra vonatkozó adatokat. és információkat
- Testvérkapcsolatokat
- A család szerkezete
- Lakás és életkörülmények
- A gyermek fejlődésére vonatkozó adatokat (mozgás, beszéd, étkezési és alvási szokások,)

Bölcsődéből érkezett gyerekeknél csatolható hozzá a bölcsődei jellemzés is. A szülők közreműködésével kitöltött adatlapokból nyert információk és az óvodapedagógusok mindennapi megfigyelései adják az alapot a gyermek méréséhez, értékeléséhez. Támpontot adhat még a külső szakemberek megállapítása. (Nevelési Tanácsadó, Szakértői bizottság, fejlesztő pedagógus)

Nevelőtestületi döntés értelmében egy tanév során két alkalommal(október, május) készítünk feljegyzést ill. mérést a gyermekekről. Az eredmény alapján meghatározzuk a fejlesztendő képességeket., megjelölve a felelősöket.

A 7 fejlesztési terület, amit vizsgálunk:

- szociális fejlettség,
- érzelmi-akaratú fejlettség,
- játék,
- feladat és kötelességvállalás,
- mozgás, motoros képesség,
- értelmi fejlettség,
- nyelvi kifejező készség

A gyermekek mérésénél a mérőeszközök alkalmazása, a mérés összesítése, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata.

Az elért eredményekről–fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy megismerték a gyermek haladási ütemét, eredményét és a fejlesztési feladatokat, illetve szóban nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

2. ÜNNEPEK

Programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyományörzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásörző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

Ünnepeink, programjaink

Programjaink	Nyilvánosság
Állatok világnapja	zártkörű
Márton nap	nyitott
Mikulás	zártkörű
Karácsony	zártkörű
Farsang	nyitott
Március 15.	zártkörű
Húsvét	zártkörű
Anyák napja	nyitott
Évzáró	nyitott
Nyílt napok	nyitott
Gyermeknap	nyitott
Kirándulás	zártkörű
Alkotódélután	nyitott

3. A GYERMEKVÉDELEM

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan *kiszolgáltatott*.

Alapvető követelmény a kisgyermek *emberi méltóságának, jogainak* biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyermekek védelme minden dolgozó feladata, aki a gyermekvédelmi felelőssel szoros kapcsolatot tart fenn.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka hatékonysága érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk:

- A község gyámügyi előadójával
- A gyermekjóléti szolgálat vezetőjével
- A körzeti orvossal
- A védőnővel
- A jegyzővel
- A szülőkkel, SZK elnökével

Pedagógiai tevékenységeink:

Minden tanév elején nyilvántartásba vesszük a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket, minden korcsoportban.

A gyermekjóléti szolgálat vezetőjével az óvodavezető megbeszéli a tankötelessé vált, veszélyeztetett gyermekek helyzetét, a segítségnyújtás lehetőségeit.

Családlátogatás alkalmával személyesen tájékozódunk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek tényleges szociális körülményeiről, családi helyzetéről.
/gyermekvédelmi felelős, óvónők/

Segítséget nyújtunk az egészségi problémával küzdő hátrányos helyzetű gyermekek szociális vizsgálatának elindításában (megfelelő intézménnyel kapcsolat felvétel, személyes tapasztalatszerzés céljából néhány fejlesztő foglalkozáson való részvétel.).

Tájékoztatjuk a szülőket a segítségkérés lehetőségeiről, a kérelem megfogalmazásában segítséget nyújtunk.

A gyermeknek joga van arra, hogy

- Saját ritmusának megfelelően éljen
- Megfelelő élettere legyen
- Ne legyen mindig tiszta és tökéletes
- Olyannak fogadják el, amilyen
- Ne bánjanak vele felelőtlenül
- Tisztában legyen lehetőségeivel
- Személyisége tiszteletben tartásához, emberi méltóságához
- Elismeréshez, dicsérethez
- Érzelmi biztonsághoz, bizalomhoz
- Kiteljesedéshez és felelősségvállaláshoz
- Sikerhez, hibázáshoz, bíráláshoz
- Alkotáshoz és feltaláláshoz, kísérletezéshez
- Kommunikációhoz, önkifejezéshez
- Esztétikai érzelmekhez
- Kérdéseihez választ kapjon, tudás megszerzéséhez
- Világ megértéséhez, környezetébe való beavatkozáshoz
- Hogy ne kényszerítsenek rá doktrínákat

<i>Óvodás szükségei</i>	<i>gyermek Szükségeinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségek kielégítésére</i>
1. Mozgásigény, biológiai- fiziológiai szükségek	Nyugtalanság, figyelmetlenség, izgatottság, aluszékonyság, szédülés stb.,...	Joga van a términimumhoz, kiegyensúlyozott táplálkozáshoz, saját ritmusának megfelelően éljen	Mozgásos tevékenység felkínálása, játékba hívás, együttműködés, játékok, mozgáslehetőség biztosítása, feltételeinek megteremtése, szokások megerősítése, új

			szokások kialakítása, igényeinek megfelelő szükséglet-kielégítésre való lehetőség biztosítása stb.
2. Érzelmi biztonság	Szorongás, agresszivitás, féltékenység, piszkálódás, elkülönülés, magány, szomorúság, bizonytalanság, gátoltság, ...stb.	Joga van az örömhöz, nyugalomhoz, a kiegyensúlyozott légkörhöz, emberi méltóságának tiszteletéhez, érdekeinek védelméhez, ahhoz, hogy segítséget kapjon, saját élet-ritmusának megfelelően éljen, pihenjen, ne bánjanak vele felelőtlenül, lehetőségeinek ismeretéhez, ahhoz, hogy nem kell mindig tökéletesnek lennie, bizalomra, saját fejlődési tempójának elfogadásához stb.	Napirend, és annak igazodása az egyéni szükségletekhez, meglévő szokásainak elismerése, új szokásrend szabályossága, szabályok megértése, szeretetteljes fogadás, derű, érthetőség, jó szándék, tolerancia, egyéni bánásmód, páros tevékenység, fokozatos terhelés, őszinteség, optimizmus, bátorítás, testközelség, odafordulás, meleg, családi légkör....stb.

<i>Óvodás gyermek szükségletei</i>	<i>Szükségleteinek megnyilvánulásai</i>	<i>Gyermei jogok</i>	<i>A pedagógus kötelességei és hatáskörének a szükségletek kielégítésére</i>
3. Szeretetigény	Agresszió, deviáns magatartás, simogatás, odabújás, testi érintés, ölelést	önmagáért szeressék, akarják, feltétel	Odafordulás, mosoly, derű, kedvesség, meleg érzelmi klíma,

	kíváncsi magatartás, megerősítésre váró: Ugye szeretsz?, néma csodálat, bohóckodás, verbális kifejezés, szemkontaktus keresése, zavart tekintet, ragyogó szem, kedveskedés, kétségbeesett néma bánat, ...	nélküli elfogadáshoz, érzelmi biztonság, bizalom, személyisége tisztelete, megbecsülés, joga van a szeretethez, a viszonzásért	testközelség, ráfigyelés, simogatás, kedves szó, dicséret, empátia, kedveskedés, boldogság kifejezése, ajándék, a szeretet látható jeleinek kimutatása, a szeretet örömteli fogadása, stb.
--	---	--	--

Óvodás gyermek szükségei	Szükségeinek megnyilvánulásai	Gyermei jogok	A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére
4. Társigény	Pizkálódás, szemlézés, játék elvétele, játék felkínálása, hívás, közeledés, közellét, kedveskedés stb....	Joga van anyjához, mindkét szülejéhez, mindkét nem-béli testvérhez, barátokhoz, felnőttekhez, hogy ne kondicionálják, ne erőltessenek rá doktrínákat	Kommunikációhoz, érdeklődés iránta, együttes játék, beszélgetés, vita, elmesélés, közös tevékenység, csoportos tevékenység, tevékenységben való részvétel, hívás, együttlét örömeinek kimutatása, stb.

Óvodás gyermek szükségei	Szükségeinek megnyilvánulásai	Gyermei jogok	A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségek kielégítésére
5. Dicséret, elismerés iránti igény	Sóvárgó szem, merev figyelem, bohóckodás, hangoskodás, tevékenység	Joga van az elfogadáshoz, megértéshez, joga van ahhoz, önmaga lehetőségeivel tisztában	Elismerő szó, mozdulat, mimika, szemjáték, lelkesedés, boldogság kimutatása, öröm, simogatás, buzdítás, dicséret,

	megtagadása...stb.	legyen	érdeklődés, példaként kiemelés, elismerés, ajándékozás, jutalmazás, megerősítés ...stb.
6. Kíváncsiság, tudásvágy*	Tágra nyílt szem, szemlélés, kutakodás, kérdésgyűjtés, próbálga- tás, türelmetlenség, csodálkozás, meglepe- tés, kíváncsiság.	Joga van, hogy kérdéseire koherens választ kapjon, joga van bármiféle tudás megszerzéséhez, jelenségek meg- értéséhez, tudatosításhoz, sikerhez	Problémahelyzet, tanakodás, véleménykérés, kutatgatás, kétkedés, provokálás, kísérletezés, hitetlenkedés, kipróbálás, vita, vizsgálódás, kommunikációhoz...stb.

Óvodás gyermek szükségei	Szükségeinek megnyilvánulásai	Gyermei jogok	A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére
-------------------------------------	--	----------------------	--

7. Esztétikum iránti igény	Gyönyörködés, rácsozódás, szemlélés...	Joga van az esztétikai érzelmekhez (rácsozódáshoz, gyönyörködéshez...stb.)	Bemutatás, megmutatás, elmesélés, megjelenítés, példamutatás, meglepődés, stb.
8. Alkotásvágy, felfedezés vágya	Belefeledkezés, elmélyedés, szem- lélés, próbálgatás, kísérletezés, stb.	Joga van a sikerhez, feltaláláshoz, alkotáshoz, kísérletezéshez	Gyakorlati probléma kínálása, kíváncsiskodásra, vizsgálódásra, próbálgatásra, kutakodásra, kísérletezésre, kétkedésre készítés, támogatása stb.

Óvodás gyermek szükségei	Szükségeinek megnyilvánulásai	Gyermei jogok	A pedagógus kötelességei és hatásrendszere a szükségletek kielégítésére
-------------------------------------	--	----------------------	--

9. Önmegvalósítás vágya, önkifejezés igénye	„Én, tesz öröme, önállóság kimutatása, a segítség	Joga van ahhoz, hogy kiteljesítthesse lehetőségeinek	Magyarázatra készítés, bizonyítás, vitára készítés, provokálás, tanakodás,
---	---	--	--

	megtagadása, akaratosság, dacosság, segítőkészség...	maximumát, kísérletezéshez, autonómiához, felelősségvállaláshoz,	kételkedés, véleménykérés, ösztönzés, buzdítás, biztatás, bátorítás, visszakérdezés, önálló munkára késztetés, önálló próbálkozások támogatása, elismerése...stb.
10. Szabadságvágy	Véleménynyilvánítás, beleszólás, különlegesség kinyilvánítása stb.	Sikerhez, hibázáshoz, környezetébe beavatkozni, joga van bírálni, joga van ahhoz, hogy ne erőltessenek rá doktrínákat	Vita, kísérletezés, próbálgatás, kipróbálás, egyéni munka, kínálás, a választás tiszteletben tartása, feltételek megteremtése, ésszerű korlátok magyarázata...stb.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa a gyermekek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot**.

Célunk, hogy a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsuk, és biztosítsunk védelmet számára fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Feladatunk,

- hogy tiszteletben tartsuk a gyermek gondolati-, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát.
- Óvodai nevelésünk során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- Anyagi okok miatt ne maradjon ki egyetlen gyermek sem az óvodából.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal
- Törvények és rendeletek naprakész ismerete,
- A szülők által ajándékozásra behozott gyermekruhák elajándékozása a rászoruló családoknak
- A veszélyeztetettség felderítése és megelőzése.
- Együttműködés az óvoda orvosával, védőnővel, a Gyermekjóléti Szolgálattal
- A gyermekek gondozásának, nevelésének, szellemi, erkölcsi, testi, esztétikai, egészségi fejlődésének előmozdítása és támogatása.

A program szervezeti formái, módszerei

- Gyermek-bántalmazás megelőzése, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén étkezési hozzájárulás, rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése a települési önkormányzat Polgármesteri Hivatalánál.
- Az óvodában a szülők által jól látható helyen, a Házirendben, közzé tesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl.: Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó) címét, ill. telefonszámát.
- A nevelőszülőknél elhelyezett gyerekek védelme különösen fontos. A gyámhatóságot folyamatosan tájékoztatjuk, és a gyermekek beilleszkedését, fejlődését folyamatosan nyomon követjük.

Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőségi intézkedések célja, hogy biztosítva legyen az egyenlő bánásmód elvének teljesülése, az esélyteremtés, támogató lépések kitűzésével olyan programok megvalósítása, amely hozzájárul a hátrányok kompenzálásához és az esélyegyenlőség előmozdításához.

- Valamennyi hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek biztosítani az óvodai ellátást a harmadik életévétől.

Cél: A hátránykompenzáció már 3 éves korban megkezdődjön.

- A hátrányos helyzetű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció.

Cél: A hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeres ellensúlyozása.

- A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, megsegítése fejlesztése.

Cél: A hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja annak érdekében, hogy az iskolaképességet kellő időben elérhessék.

- A hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozása.

Cél: A valamely területen tehetséges hátrányos helyzetű gyermekek pozitív képességeinek kibontakoztatása.

- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja.

Cél: A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációjának, családi életének, helyzetének, figyelemmel kísérése.

- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai integrált fejlesztése

Cél: Minden arra rászoruló, integráltan nevelhető gyermeknek biztosítani az egyéni és csoportban való tudatos, az állapotának megfelelő fejlesztést.

- A logopédiai ellátás biztosítása

Cél: Minden arra rászoruló gyermek kapja meg az állapotának megfelelő fejlesztést, lehetőleg az óvoda falain belül.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi megbecsülésének kérdése gyermekkorban kell, hogy kezdődjék. Az egészséges kisgyermekek az óvodába bekerülve szerzik első benyomásaitól eltérő társaikról. Ha velük együtt, egymást megbecsülve, egymást nem zavarva nevelkedhetnek, akkor a felnőttkori egy-társadalomban élés számos problémája már eleve megoldható, megelőzhető.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- Sajátos Nevelési Igényű (SNI) gyermek
- Beilleszkedési Tanulási és Magatartási nehézséggel küzdő (BTM) gyermek
- Kiemelten tehetséges gyermek

Célunk:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, tehetség, szociokulturális háttér figyelembevételével a hátrányos helyzetből való felzárkóztatás segítése, a tehetség kibontakoztatása.
- Ezen gyermekek hátrányainak enyhítése, az előítéletek csökkentése.

Feladatunk:

- A gyermek környezetének minél teljesebb, pontosabb megismerése.
- Kapcsolattartás a szakemberekkel (pszichológus, logopédus).
- Fejlődésük nyomon követése.
- Fejlődési ütemük rögzítése.
- Anamnézis lap felvétele.
- Fejlődést nyomon követő mérőlapok
- Korai képalkotás, felismerés a lassabb ütemben fejlődő gyermekeknél.
- Egyénre szabott prevenciós, korrekciós program kidolgozása a csoporton belüli fejlesztés érdekében, pszichológus és logopédus segítségével.
- A gyermek hallás és beszédállapotának folyamatos fejlesztése, alakítása, korrigálása.
 - ❖ Szükség esetén a megfelelő szakemberhez való irányítás (Nevelési Tanácsadó, Gyermek –ideggondozó, neurológiai szakrendelés).
 - ❖ Megfelelő kapcsolat kialakítása a családdal, a szülők megnyerése a megfelelő prevenciós munka érdekében.
 - ❖ A befogadó intézmény iskolaérettségi kritériumainak feleljenek meg.

Kapcsolattartás és együttműködés:

❖ Szakértői Bizottság

Az óvodapedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez Szakértői Bizottsághoz kell fordulni.

Feladata:

- A fogyatékoság szűrése.
- A vizsgálat alapján javaslatétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására.
- Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Javaslatétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.
- Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, ill. szakvélemény adása.

❖ Pedagógiai Szakszolgálat

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében a Pedagógiai Szakszolgálathoz kell fordulnunk.

Feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

❖ Logopédus

A logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.

- Nyelvi kommunikációs zavarok javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkel való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

❖ Szülők

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését. A szülőket folyamatosan, havonta legalább egy alkalommal szükséges tájékoztatni gyermekük fejlődési üteméről, a további fejlesztési stratégiáról.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- ❖ Gyermekeként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől.
- ❖ Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt.
- ❖ A kiemelten tehetséges gyermek látványos fejlődése.
- ❖ A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent a gyermek számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya.

4. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodából iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

(Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáló képességnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – **szükség szerint kreatív**- elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

5. A SZÜLŐK ÁLTAL IGÉNYELT, NEM KÖTELEZŐ EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK A VASZARI NAPSUGÁR ÓVODÁBAN

Úszás

A vízhez szoktatás, és az úszáshoz szükséges alapmozgások gyakorlása érdekében, a gyerekek számára úszást szervezünk.

Kirándulás

A gyermekek részére, évente egy-két alkalommal távolabbi helyre, kirándulást szervezünk, a szülők igényei alapján.

Hitoktatás

Az óvoda heti egy alkalommal biztosít helyet a hitoktatás számára. A hitoktatáson való részvétel ingyenes, és önkéntes.

Színházlátogatás

A gyermekek részére szülői igényeket figyelembe véve színházlátogatást szervezünk évente 3-4 alkalommal.

Angol

Szülői igények alapján óvodáinkban játékos angol nyelvű foglalkozást szervezünk angol szakos tanítói végzettséggel rendelkező pedagógus által. Óvodánkban a költségeket a szülők fizetik.

Néptánc

Heti egy alkalommal lehetőségük van a gyerekeknek az óvodában szervezett néptánc foglalkozáson részt venni, amely a szülő számára térítésköteles.

6. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 326/2013. (VII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CLXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997.évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 229/2012.(VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A Vaszari Napsugár Óvoda Alapító Okirata

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Vaszari Napsugár Óvoda módosított Pedagógiai Programját

- **Jóváhagyta**

.....
intézményvezető

- **Jóváhagyta:**

Fenntartó

Vaszar, 2017. szeptember 01.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Pedagógiai Program

Érvényességi ideje: 2017. szeptember 1-től határozatlan időre szól

Módosítás indokai:

- ha a Köznevelési Törvény módosítása meghatározza
- ha szervezeti átalakítás történik
- ha a nevelőtestület módosításról határoz

Módosítás benyújtója:

- intézményvezető
- az intézmény nevelőtestülete